

ARCHEOLOGIENOTA HERK-DE-STAD – KORPSE STRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT,
& A. DOUCET

APRIL 2019

Titel
Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Herk-de-Stad – Korpse Straat

Auteur(s)
Jan Claesen, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert,
Kevin Bouckaert & Alexander Doucet

Opdrachtgever
Dhr. en mevr. Germeyns – Gijsens
Pater Nuyenslaan 45
2970 Schilde

Projectnummer
2019B209

Plaats en datum
Kortenaken, april 2019

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2019B209
ISSN 2034-5615

© 2019 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>8</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	9
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>9</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>9</i>
3	Bureauonderzoek	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>19</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	<i>21</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>31</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	33
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>33</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>33</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>34</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	<i>36</i>
5	Bibliografie	37
6	Figurenlijst.....	38
7	Plannenlijst.....	39

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

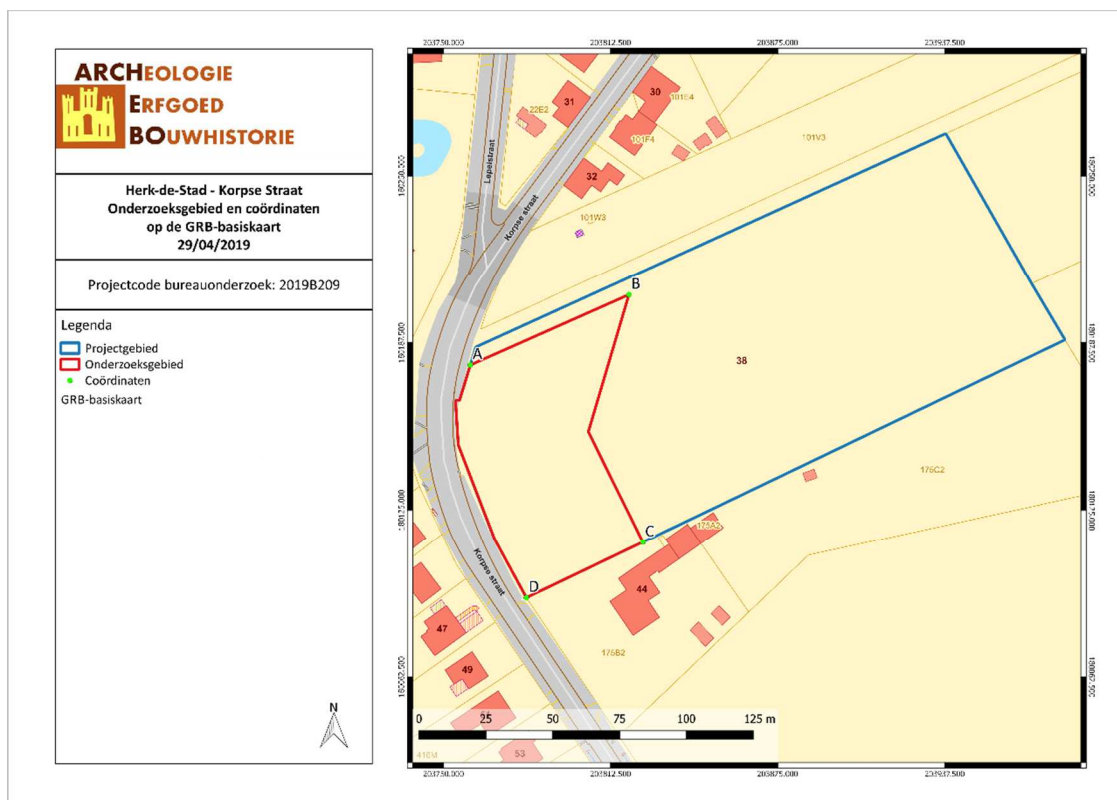
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van dhr. en mevr. Germeys – Gijsens een archeologienota opgemaakt voor het terrein te Korpse Straat 38 in Donk (Herk-de-Stad, Limburg). Het projectgebied zal door de opdrachtgever verkaveld worden in negen nieuwe percelen. De percelen 1A, 2A, 3A en 4A worden elk voorzien van een bouwzone. De loten 1B, 2B, 3B, 4B en 6 zullen niet bebouwd worden, aangezien deze in agrarisch gebied liggen. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is ca. 4 707,634 m², de totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 19 705,462 m².

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in april 2019 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, dhr. en mevr. Germeys – Gijsens, was

dhr. Dirk Arnauts. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

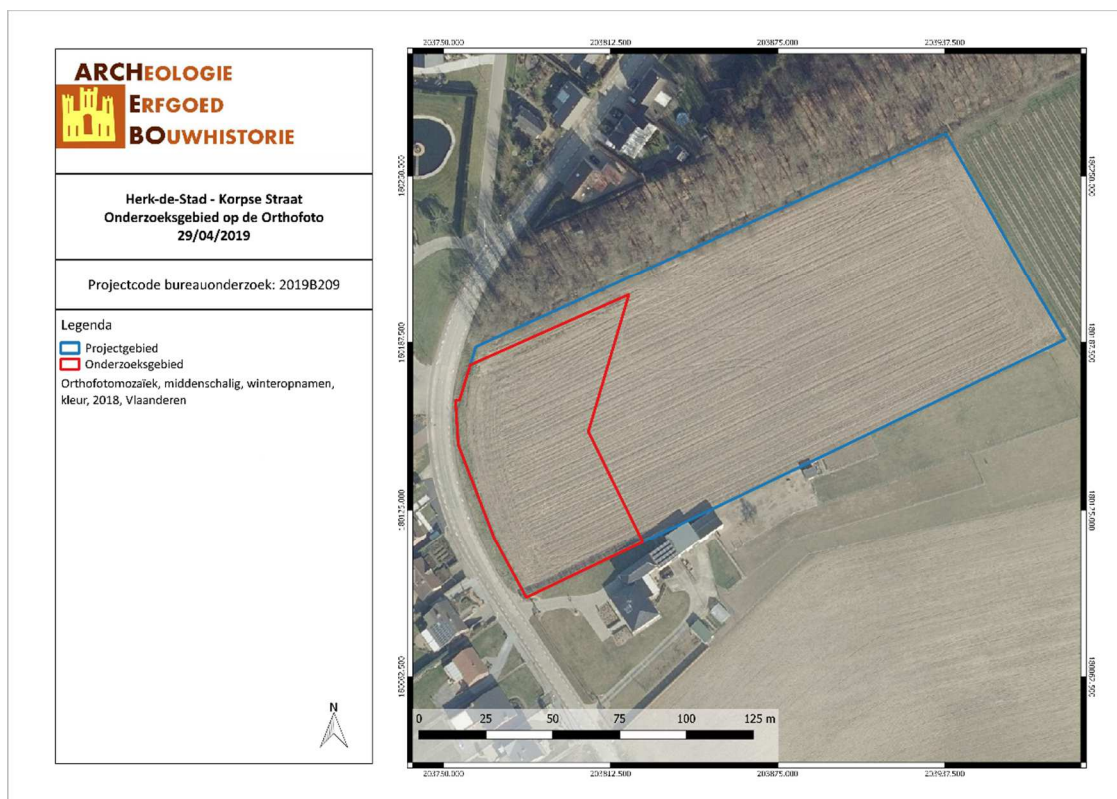
Administratieve fiche			
Naam site:	Herk-de-Stad – Korpse Straat		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Limburg, Herk-de-Stad, deelgemeente Donk, Korpse Straat 38		
Kadaster:	Herk-de-Stad, afdeling 2 (Donk), sectie B, perceelnummer 175D2		
Coördinaten:	A	X	203760.012
		Y	180179.181
	B	X	203819.356
		Y	180205.488
	C	X	203824.581
		Y	180112.958
	D	X	203780.977
		Y	180092.070
Opdrachtgever:	Dhr. en mevr. Germeys – Gijsens Pater Nuyenslaan 45 2970 Schilde		
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba		
	Merelnest 5		
	3470 Kortenaken		
Projectcode bureauonderzoek:	2019B209		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	Dhr. en mevr. Germeys – Gijsens		
Grootte onderzoeksgebied:	Ca. 4 707,634 m ²		
Grootte projectgebied:	Ca. 19 705,462 m ²		
Uitvoeringsperiode:	April 2019		
Reden van de ingreep	Verkavelen in negen nieuwe percelen, vier percelen voorzien van een bouwzone		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, verkaveling, woongebied met landelijk karakter, agrarische gebieden		

De onderstaande GRB-kadasterkaart, de Orthofoto en het Gewestplan tonen het onderzoeksgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

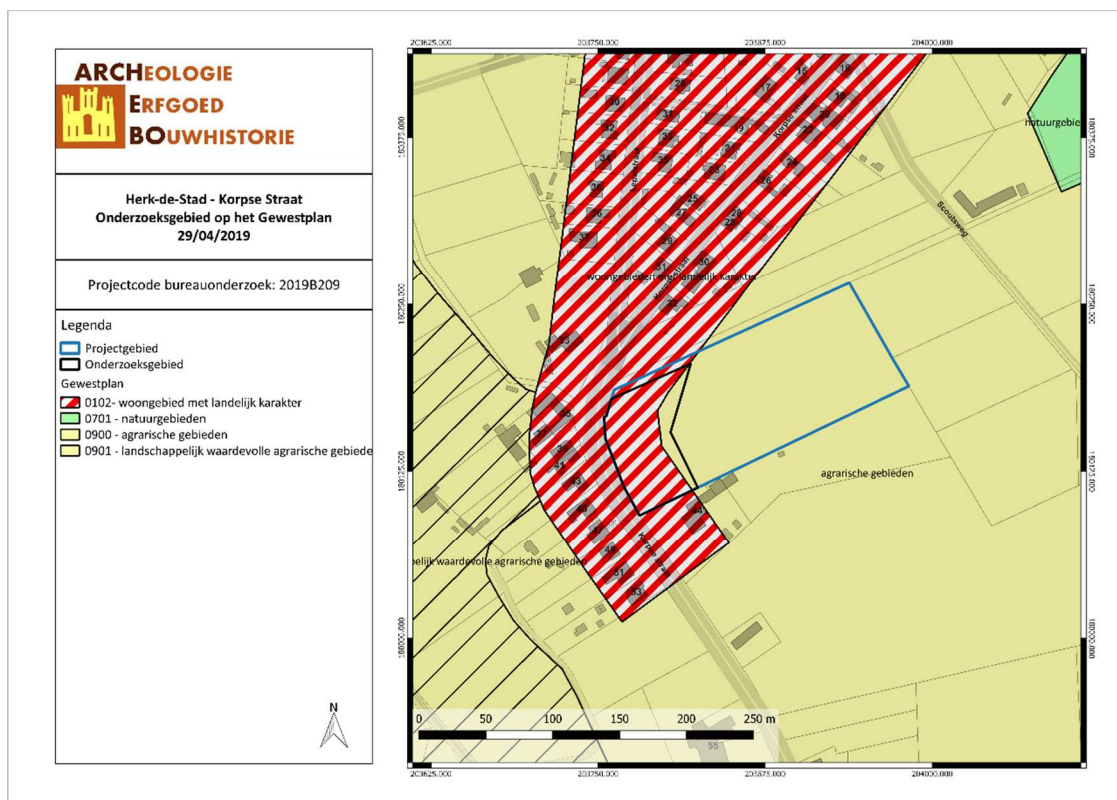
HEKO/19/04/29/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2019)

HEKO/19/04/29/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)

HEKO/19/04/29/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het onderzoeksgebied op Gewestplan (Geopunt, 2019)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het onderzoeksgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien op dit ogenblik nog geen zekerheid bestaat over het al dan niet verkrijgen van de nodige vergunning.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

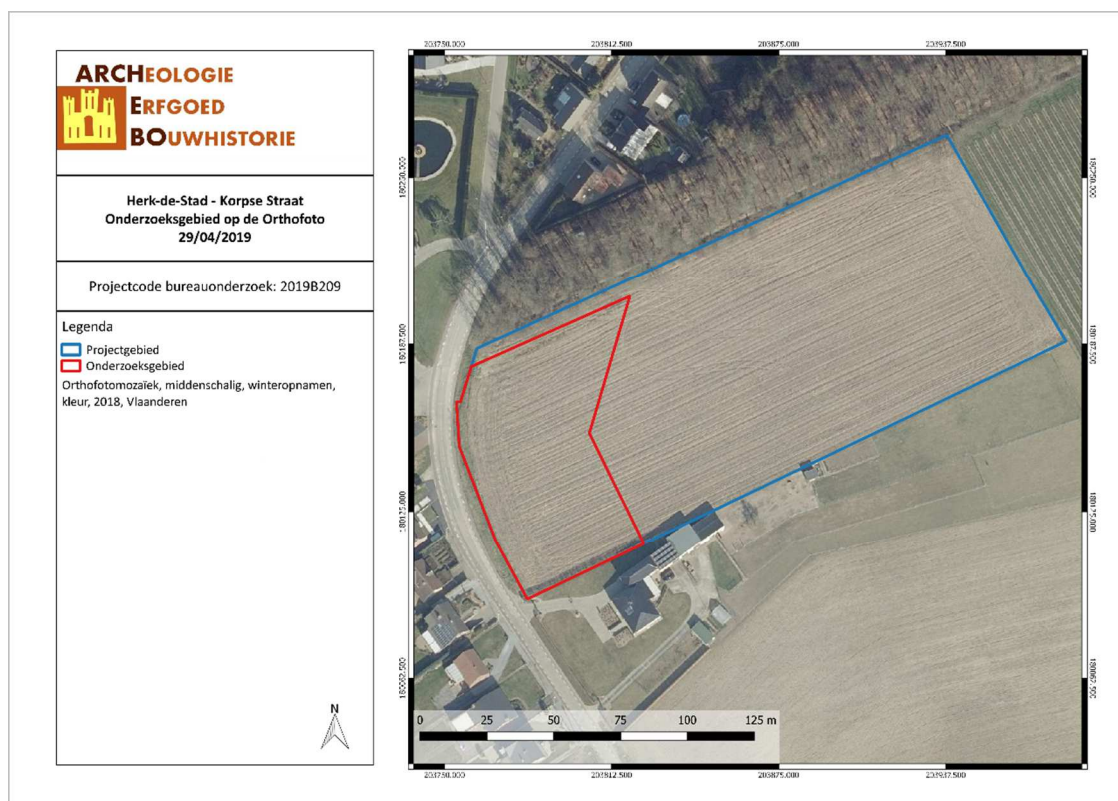
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het onderzoeksgebied ligt aan de Korpse Straat 38 in Donk (Herk-de-Stad, Limburg). Het terrein wordt momenteel gebruikt als akkerland. Volgens het Gewestplan ligt het onderzoeksgebied grotendeels binnen 'Agrarische gebieden', het westen wordt gekarteerd als 'Woongebieden met landelijk karakter'.

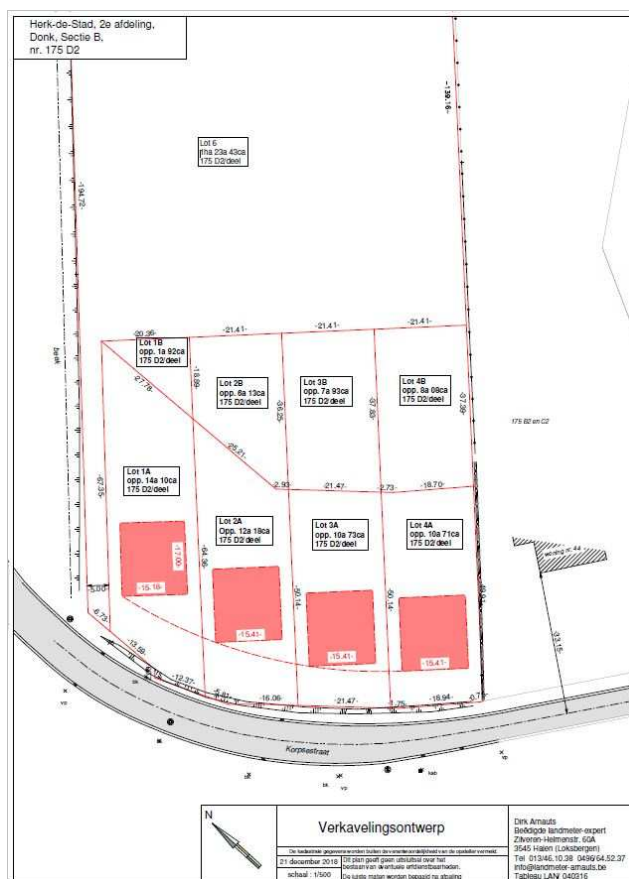

HEKO/19/04/29/4 - Digitale aanmaak

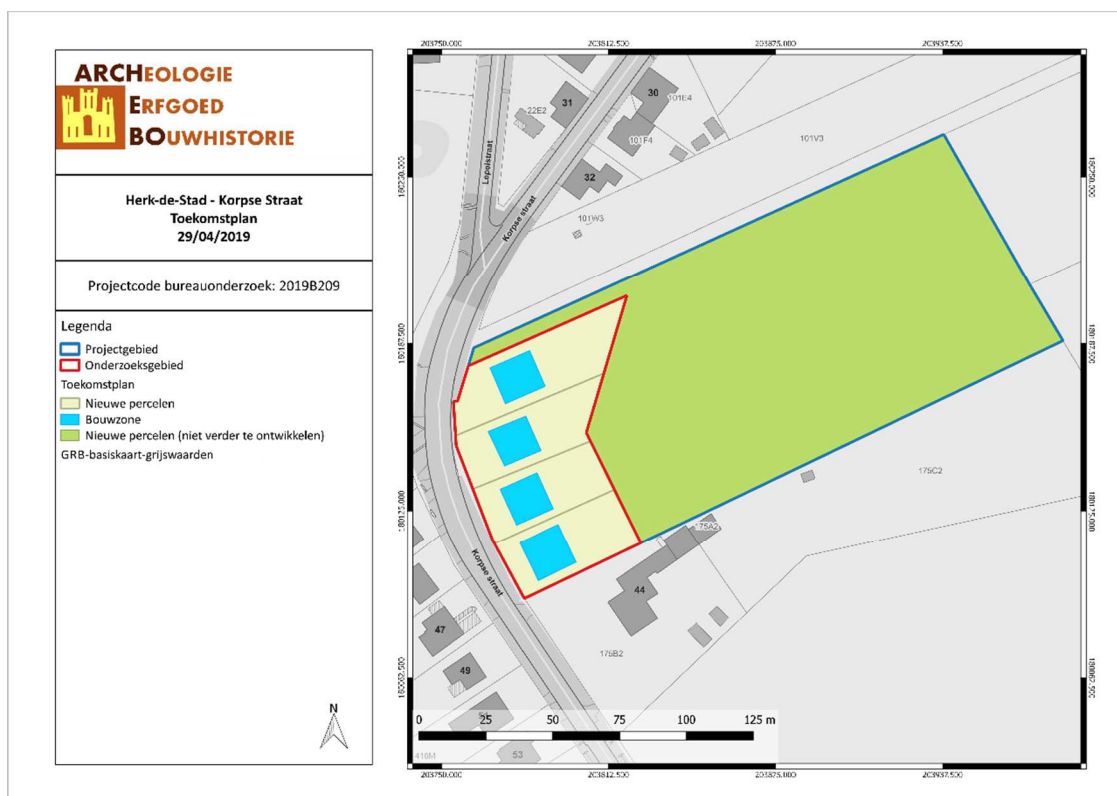
Figuur 5: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het projectgebied zal door de opdrachtgever verkaveld worden in negen nieuwe percelen (1A, 2A, 3A, 4A, 1B, 2B, 3B, 4B en 6). De percelen 1A, 2A, 3A en 4A worden elk voorzien van een bouwzone. Op lot 1A is de bouwzone 15,18m x 17m groot, op de loten 2A, 3A en 4A zijn deze 15,41m x 17m groot. De loten 1B, 2B, 3B, 4B en 6 zullen niet bebouwd worden, aangezien deze in agrarisch gebied liggen. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is ca. 4 707,634 m², de totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 19 705,462 m².

Figuur 6: Plan van de geplande verkaveling (Arnauts Dirk bvba, 2019)

Figuur 7: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

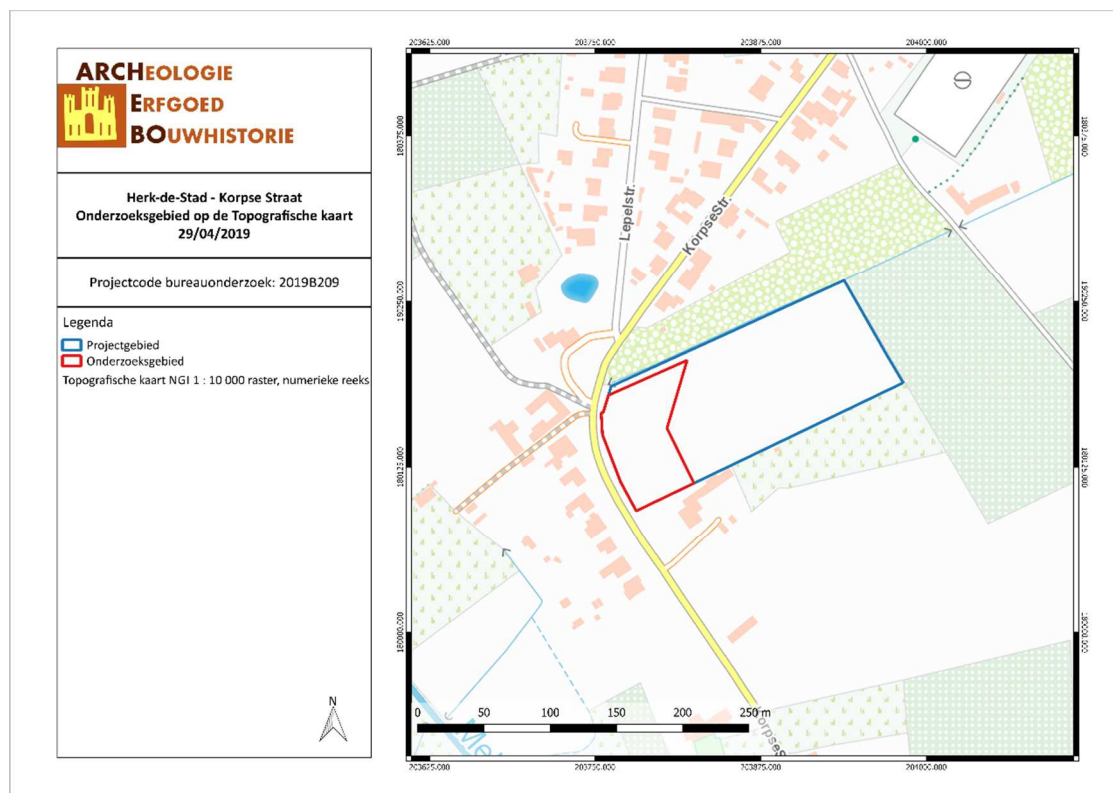
De gebruikte kaarten werden in georeferencierte vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

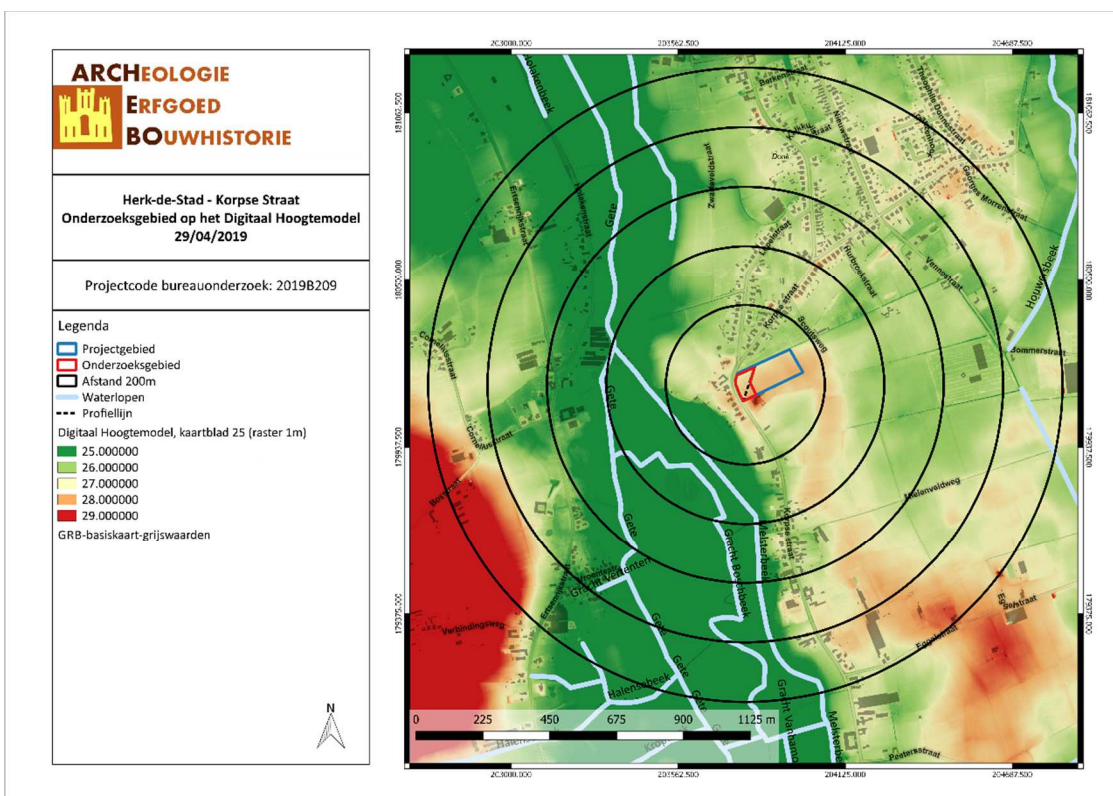
Het onderzoeksgebied ligt aan de Korpse Straat 38 in Donk, een deelgemeente van Herk-de-Stad, een stad en gemeente gelegen in de Belgische provincie Limburg. De gemeente Herk-de-Stad bestaat uit de deelgemeenten Herk-de-Stad, Berbroek, Donk en Schulte en wordt omringd door de gemeenten Lummen, Hasselt, Nieuwerkerken, Geetbets en Halen. Het onderzoeksgebied ligt op een droge kop aan de natte Gete-vallei. Ca. 200m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied stroomt de Melsterbeek, ca. 400m ten westen van het terrein stroomt de Gete. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het onderzoeksgebied tussen ongeveer 27 en 28,8 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Herk-de-Stad, afdeling 2 (Donk), sectie B, perceelnummer 175D2.

Gezien de topografische en hydrografische ligging van het onderzoeksgebied op een droge kop aan de natte vallei van de rivier Gete, is er een specifieke verwachting naar Steentijd. Tevens werd in deze vallei in het verleden reeds steentijdmateriaal aangetroffen (zie nfra).

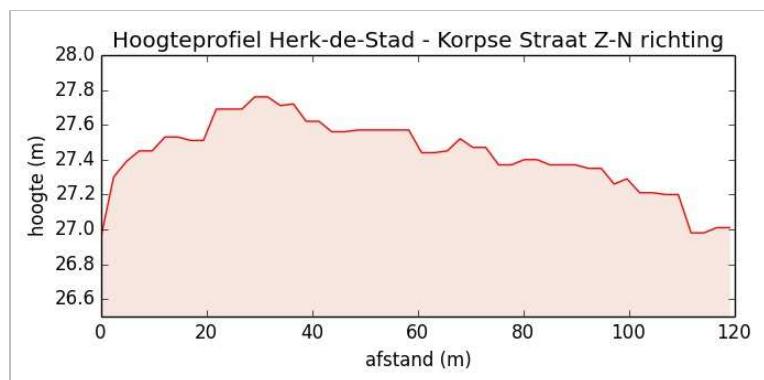
HEKO/19/04/29/6 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Topografische kaart met situering van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2019)

HEKO/19/04/29/7 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Situering van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2019)

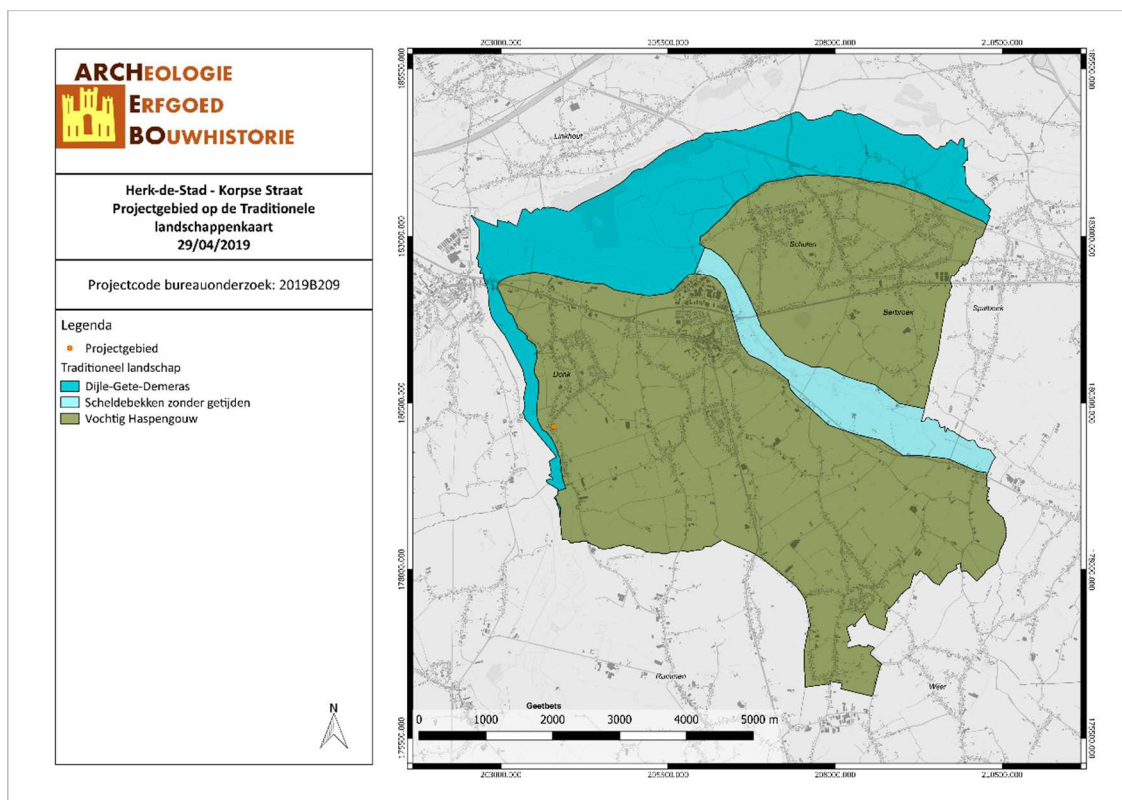

Figuur 10: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in Z-N richting (Geopunt, 2019)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Volgens de Traditionele landschappenkaart wordt het onderzoeksgebied gekarteerd als 'Vochtig Haspengouw'. Langs de noordelijke en westelijke grens van de gemeente Herk-de-Stad wordt het terrein gekarteerd als 'Dijle-Gete-Demeras', het grootste deel van de gemeente wordt gekarteerd als 'Vochtig Haspengouw' en een smalle strook (NW-ZO as) wordt gekarteerd als 'Scheldebekken zonder getijden'.

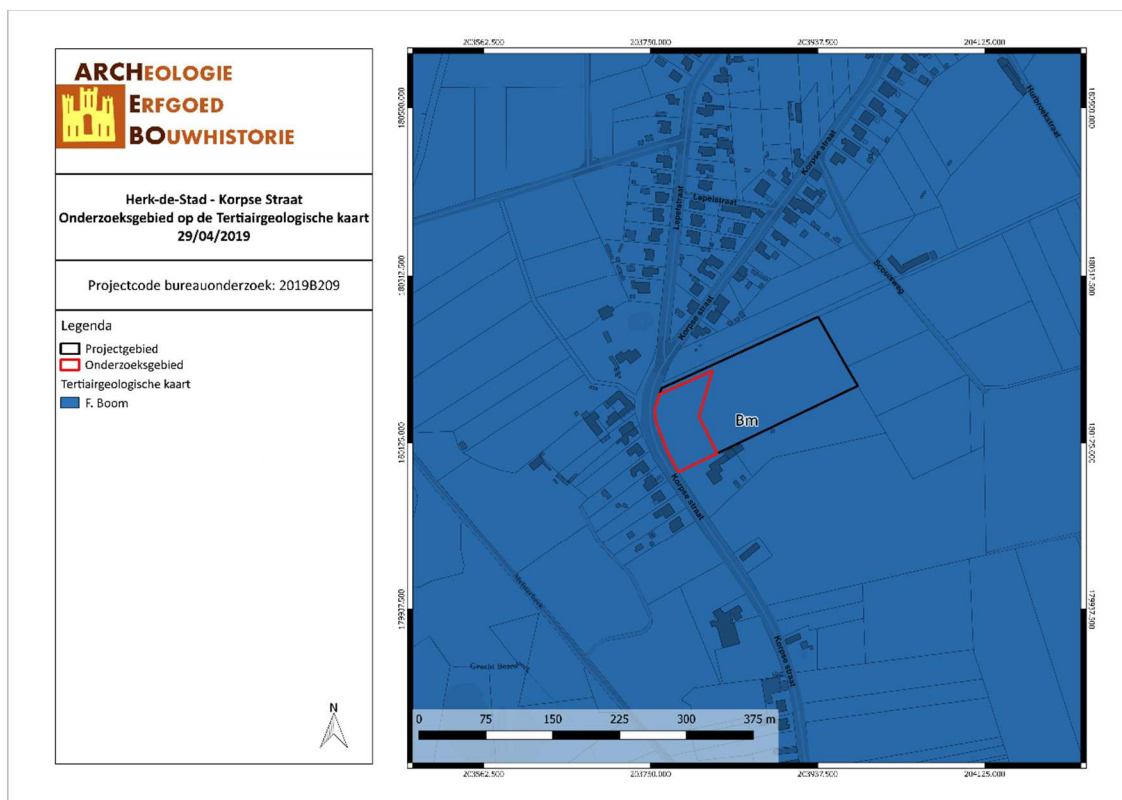

HEKO/19/04/29/8 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Herk-de-Stad aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2019)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksgebied zich binnen de Formatie van Boom. Deze formatie bestaat uit blauwgrijze tot bruinzwarte klei, is zandhoudend en heeft septaria-horizonten en afgewisseld dunne lagen silt.¹

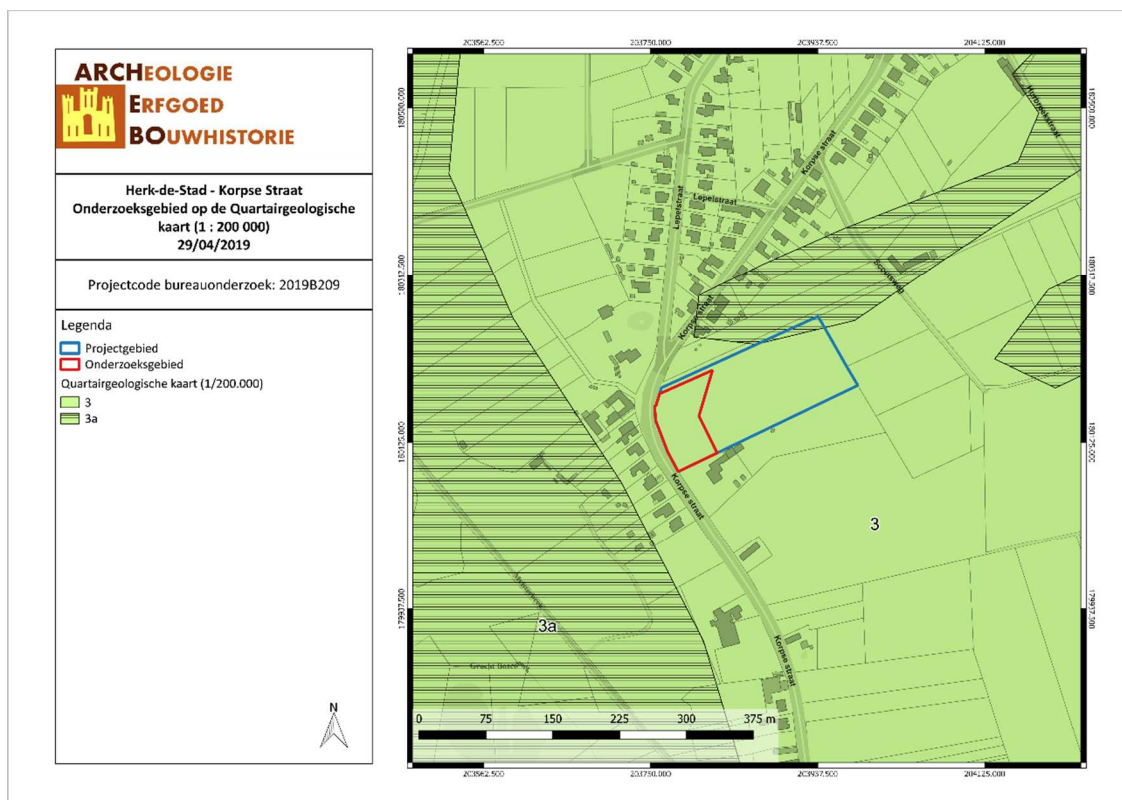
HEKO/19/04/29/9 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2019)

3.1.2.3 Quartair

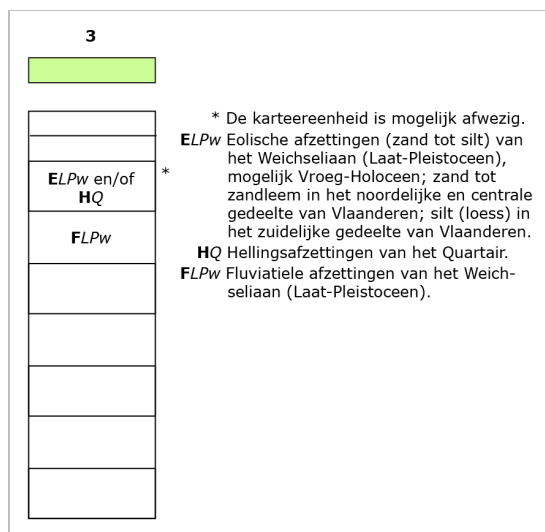
Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het onderzoeksgebied zich volledig binnen type 3. Dit type bestaat uit een onderste laag van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Daarboven ligt mogelijks een laag met hellingsafzettingen van het Quartair en/of eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holocene. In het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen bestaan deze eolische afzettingen uit zand tot zandleem, in het zuidelijke gedeelte uit silt (loess). Deze bovenste laag met eolische afzettingen en/of hellingsafzettingen is mogelijk afwezig.

¹ Pieter Laga, Stephen Louwyne, en Stéphane Geets, *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*, Geologica Belgica 4, 2001, 142–43.

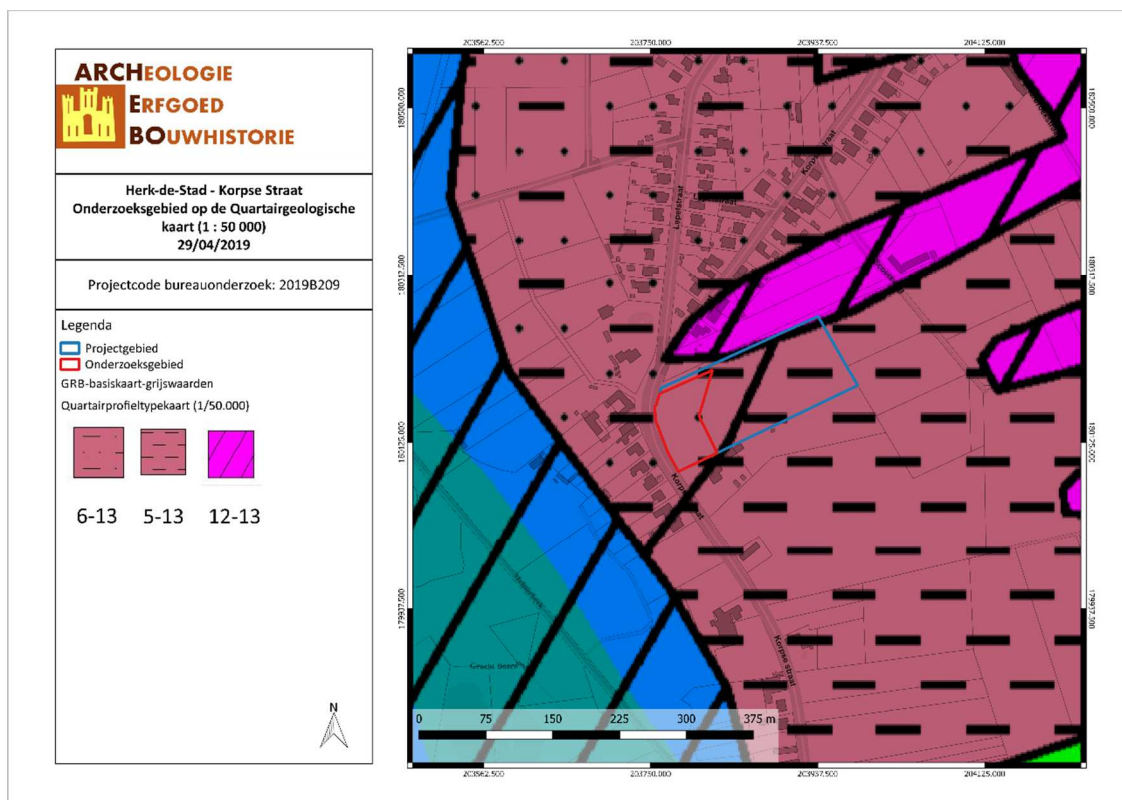
HEKO/19/04/29/10 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2019)

Figuur 14: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het onderzoeksgebied type 6-13. Dit type bestaat uit een onderste laag bedekt alluvium (oude alluviale afzetting gelegen onder het eolische dekpakket) en een bovenste laag lemig zand, bestaande uit een afwisseling van dunne laagjes zand (Formatie van Wildert) en leem (Brabant Leem) met een groter aandeel van zand.

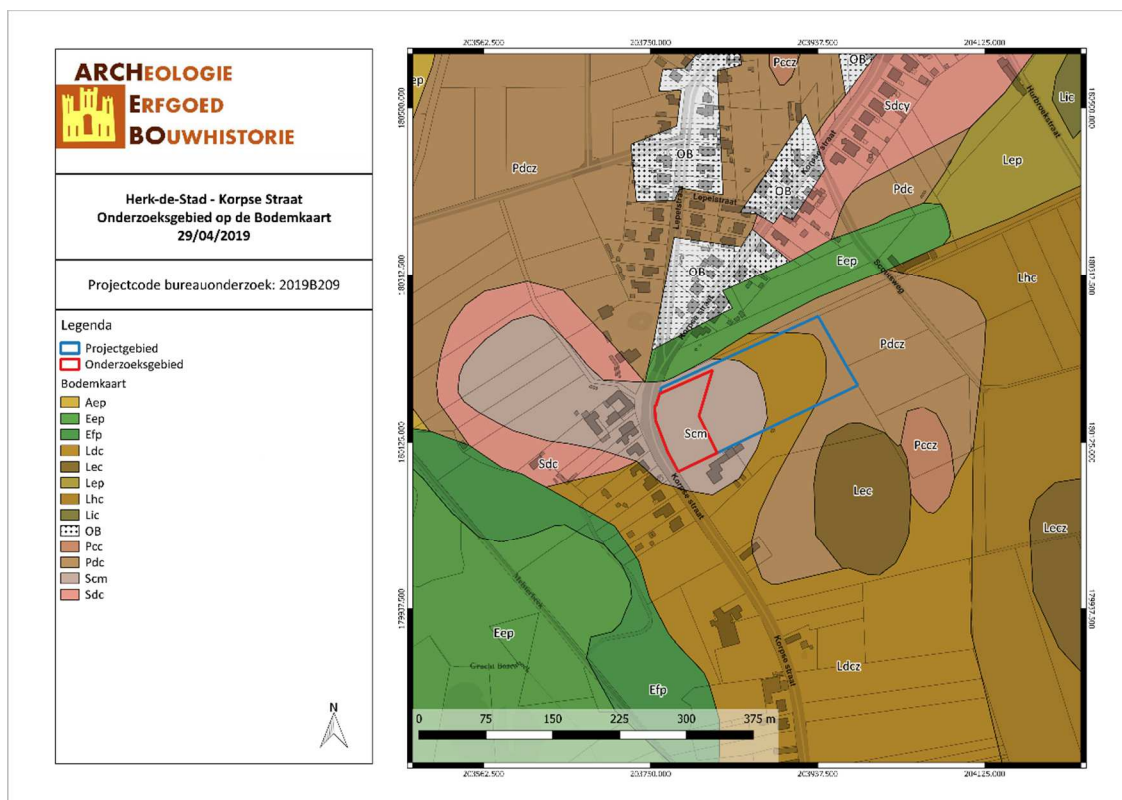
HEKO/19/04/29/11 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2019)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het onderzoeksgebied omschreven als Scm. Scm-bodems bestaan uit matig droge lemig zandgronden met diepe antropogene humus A horizont. Het is een grijze plagenbodem, met een 60 cm dikke, oppervlakkige humuslaag. De A horizont heeft een donkerbruine of donkergrijze kleur. Onder de Ap komt een bedolven Podzol B voor. Roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm in deze Podzol.²

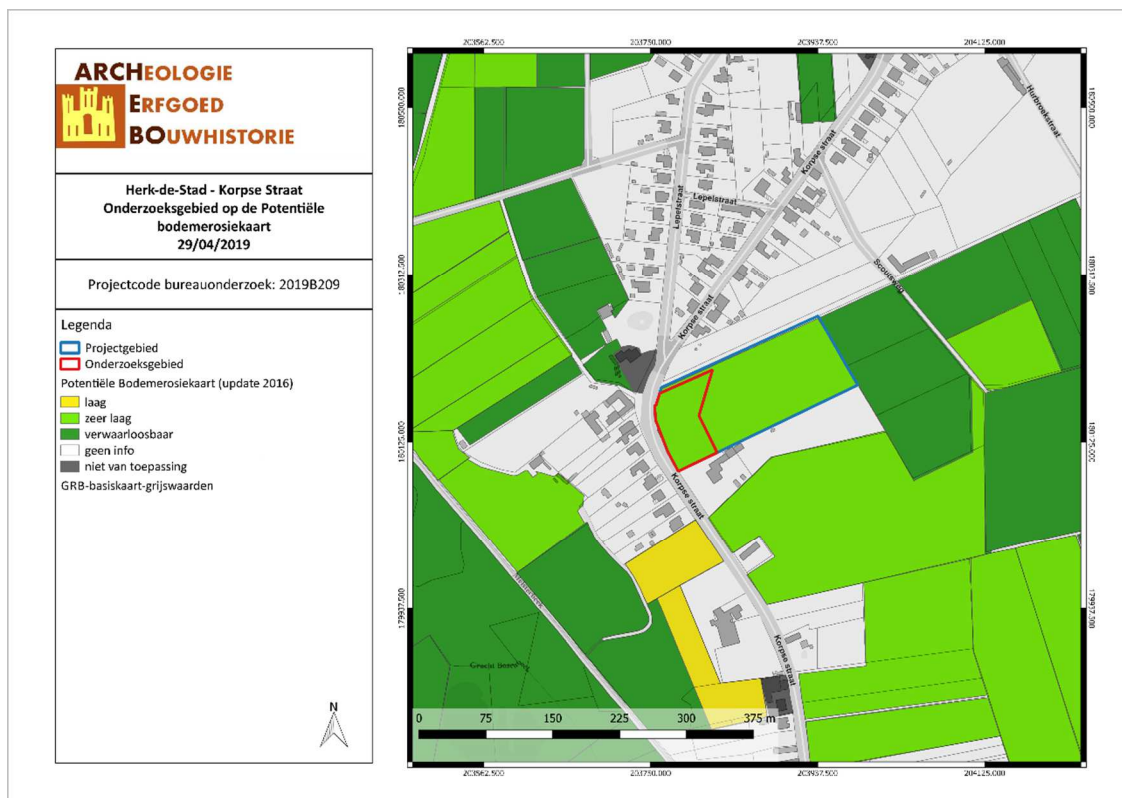
² E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 91, 143, 209, 253.

HEKO/19/04/29/12 - Digitale aanmaak

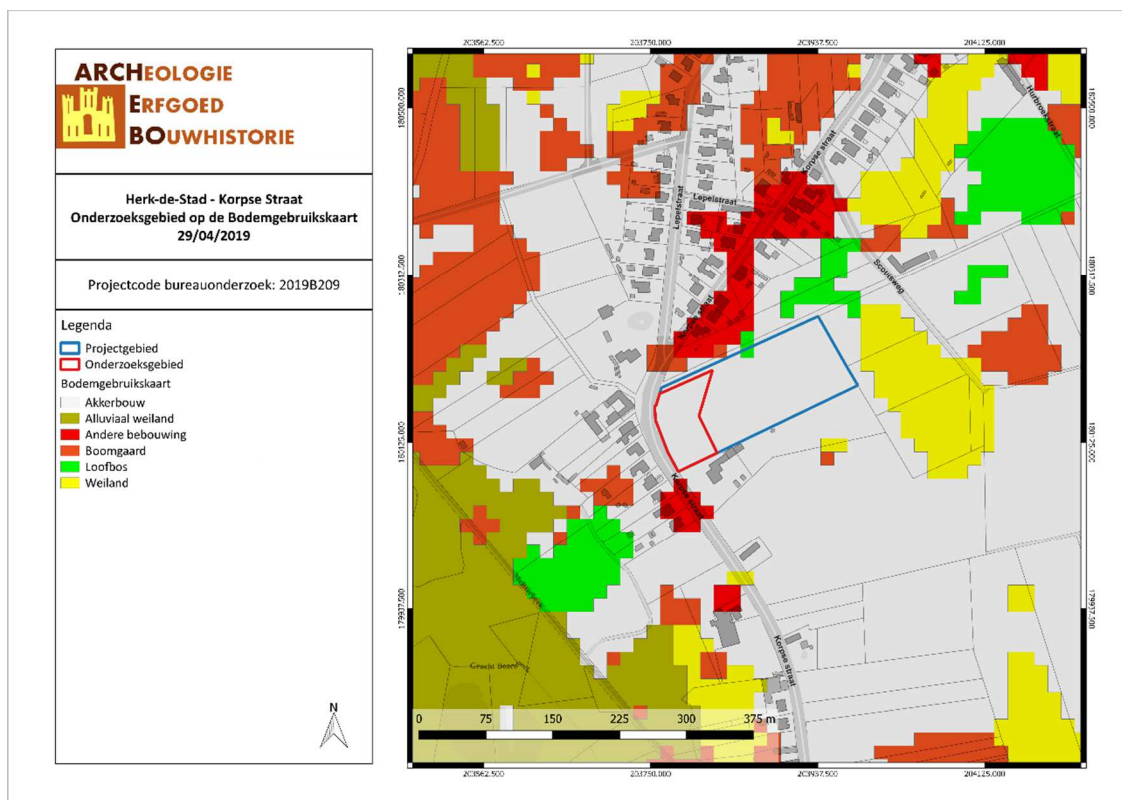
Figuur 16: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2019)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is het onderzoeksgebied gekarteerd als 'zeer laag'. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het onderzoeksgebied volledig binnen 'Akkerbouw'.

HEKO/19/04/29/13 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2019)

HEKO/19/04/29/14 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2019)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe omgeving. Tussen ca. 100 en 250m ten westen van het huidig onderzoeksgebied zijn twee afslagen en één debris in silex uit de Steentijd, één scherf uit de Late Middeleeuwen en 32 scherven (rood en bleek aardewerk (geglazuurd) en steengoed (bruin en grijsblauw)) en twee fragmenten van een pijp uit de Nieuwe Tijd aangetroffen (CAI 50487). Ca. 600m ten noorden van het huidig onderzoeksgebied zijn één silex klingfragment uit de Steentijd, één Andenne randfragment uit de Middeleeuwen en 42 scherven (rood en bleek aardewerk (geglazuurd in groen, bruin, roodbruin) en een beetje steengoed), één pijpensteeltje en een voetje van een beeldje uit de Nieuwe Tijd gevonden (CAI 50492). Ongeveer 750m ten noorden van het onderzoeksgebied zijn dan weer één kern (globulair – silex) uit de Steentijd, twee scherven, waaronder een Andenne, uit de Middeleeuwen en 41 scherven (bleekgrijs en rood geglaazuurd aardewerk (geel, bruin, oranjebruin) en steengoed (blauw/grijs en bruin)) uit de Nieuwe Tijd aangetroffen (CAI 50491). Ca. 100 meter verder noordwaarts zijn één fragment van een microkling in Wommersom, één afslag in silex en één kern in Wommersomkwartsiet met verschillende slagvlakken uit de Steentijd en scherven van steengoed en geglaazuurd aardewerk uit de Nieuwe Tijd gevonden (CAI 52131). Tussen ca. 700 en 1000m ten zuidoosten van het huidig onderzoeksgebied werden één scherf rood-oranje vernist aardewerk van zeer zacht materiaal uit de Romeinse Tijd en 25 scherven (enkele ruwe, rode scherven (soms geglaazuurd) en een beetje grijs steengoed) en één pijpensteeltje uit de Nieuwe Tijd gevonden (CAI 50488). De vondsten op de CAI-locaties 50488, 50491, 50492, 52131 werden allen aangetroffen tijdens veldprospecties die zich kaderden in het BTK project van 1987, geleid door G. Vynckier, onder supervisie van L. Van Impe.

Ongeveer 1000m ten noorden van het onderzoeksgebied staat de 18de-eeuwse Onze-Lieve-Vrouwe parochiekerk met omliggend kerkhof (CAI 164343). Deze kerk, met haar omliggend kerkhof, de kapel op het kerkhof, de kerkhofmuur en het hek zijn allemaal beschermde monumenten.³

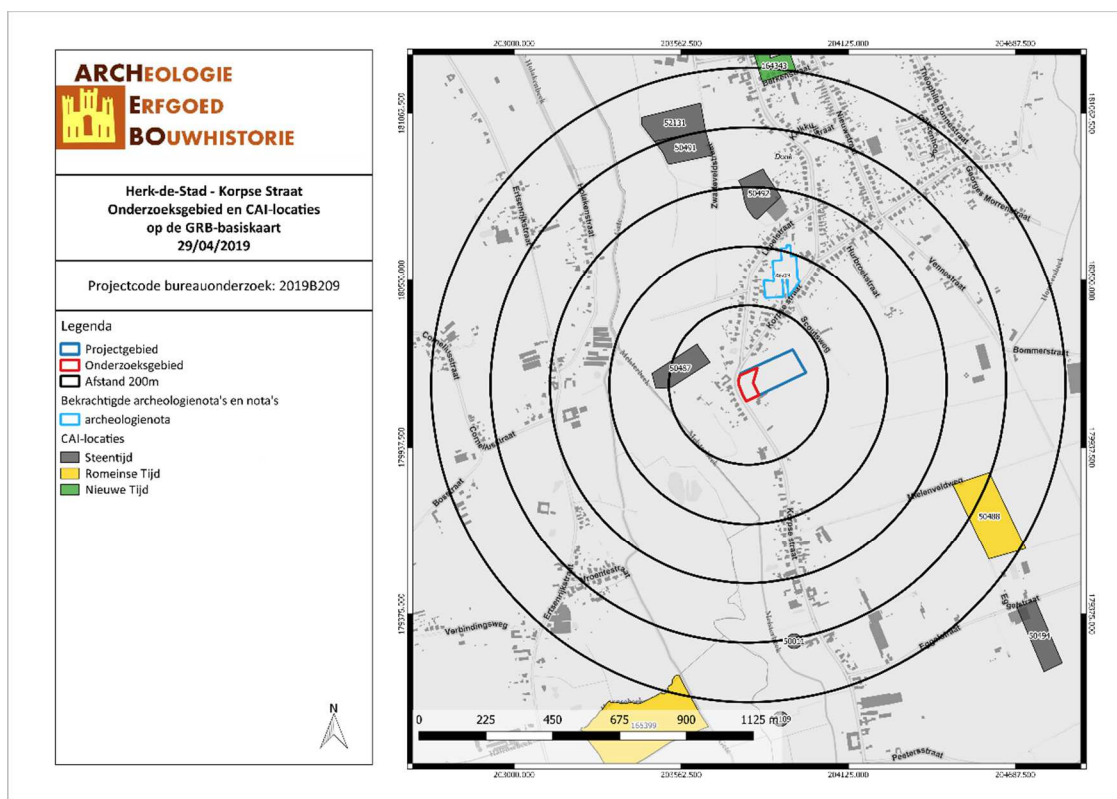
Ca. 800m ten zuiden van het onderzoeksgebied zijn debitagefragmenten, grijs tot grijsbruin gevlekte vuursteen, bruine bewerkte steen (vuursteen van Obourg?), Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen uit het Mesolithicum aangetroffen (CAI 50011). Er zijn eveneens kleine debitagefragmenten in molshopen aan de oppervlakte gevonden. Deze vondsten zijn eveneens tijdens een veldprospectie aangetroffen. Tenslotte zijn vanaf ca. 950m ten zuiden van het onderzoeksgebied tijdens een veldprospectie aardewerk, dakpanfragmenten, ijzerzandsteenbrokken en twee munten uit de Romeinse Tijd aangetroffen (CAI 165399).

In de ruime omgeving van maximum 1000 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
165399	Aardewerk, bouw materiaal, munten	Romeinse Tijd
50487	Afslagen	Steentijd
50491	Kern	Steentijd
50488	Aardewerk	Romeinse Tijd
52131	Microkling, afslag, kern	Steentijd

³ "Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw", Inventaris Onroerend Erfgoed, geraadpleegd 29 april 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/4087>; "Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw: kapel op kerkhof, kerkhofmuur en hek", Inventaris Onroerend Erfgoed, geraadpleegd 29 april 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/4088>.

50492	Klingfragment	Steentijd
50011	Debitagefragmenten	Steentijd
164343	Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw	Nieuwe Tijd

HEKO/19/04/29/15 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2019)

3.2.2 Bekrachte archeologienota's en nota's

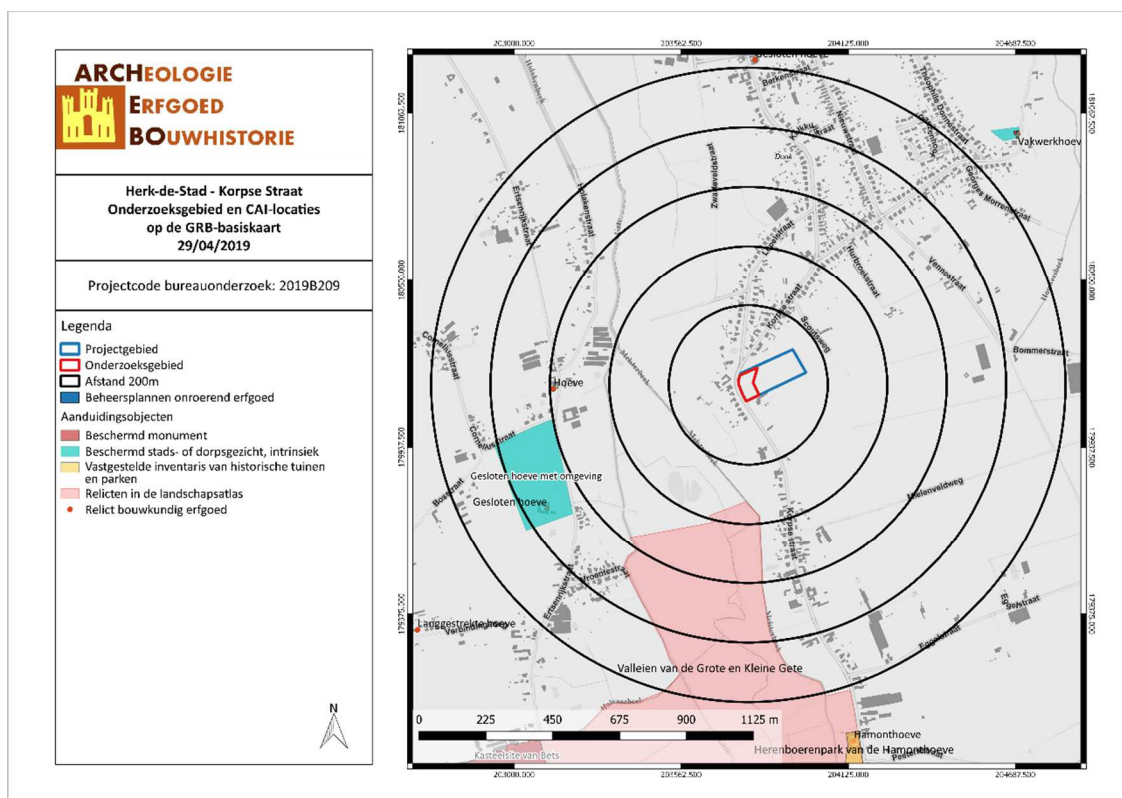
In augustus 2017 heeft HAAST bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan de Korpse Straat in Donk (Herk-de-Stad, ID 4603), tussen ca. 250 en 400m ten noorden van het huidige onderzoeksgebied. De archeologienota is opgesteld n.a.v. de verkaveling van het terrein en de aanleg van een wegenis en van nutsvoorzieningen en bestaat uit een bureauonderzoek en een landschappelijk proefputten-onderzoek. Na het landschappelijk proefputten-onderzoek kunnen de percelen B19g2 en B17a4 uitgesloten worden voor verder onderzoek, aangezien deze te ernstig verstoord zijn door de afbraak van de bestaande woning en het ingraven van het bouwpuin. Perceel B19e2 kan ook uitgesloten worden, daar de volledige oorspronkelijke Ap-horizont verdwenen is. De percelen die niet uitgesloten kunnen worden na het landschappelijk proefputten-onderzoek dienen onderworpen te worden aan een proefsleuvenonderzoek. Dit onderzoek werd tot op heden nog niet uitgevoerd.⁴

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld

⁴ Rik van de Konijnenburg, "Archeologienota met uitgesteld onderzoek Herk-de-Stad, Korpse Straat bureauonderzoek", Verslag van Resultaten (Bree: HAAST bvba, augustus 2017), 4, 8, 32–36.

en/of beschermd zijn.⁵ Binnen het onderzoeksgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedobjecten.

HEKO/19/04/29/16 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Kaart met situering van het onderzoeksgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2019)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Geschiedenis van Donk⁶

Donk wordt voor het eerst vermeld als 'Dungo' in 741. De naam is afgeleid van het Germaanse woord 'dunga', wat 'een kleine verhevenheid of zandige opduiking in het moeras' betekent. Het document waarin Donk vermeld wordt, spreekt over de schenking van *Dungo* (of Donk) door Robrecht, de Graaf van Haspengouw, aan de Abdij van Sint-Truiden. Tot aan de 16de eeuw was Donk een religieus centrum en toevluchtsoord. Monniken hebben gedurende lange tijd geprobeerd het zeer natte terrein vruchtbaar te maken door nieuwe beddingen te graven voor Demer, Herk en Vlootgracht, maar tevergeefs. De inwoners trokken steeds meer zuidwaarts. Aan het einde van de 16de eeuw besloot abt Leonard Betten de kerk van Donk weer in haar oorspronkelijke staat op te bouwen. In de tweede helft van de 18de eeuw werd een nieuwe (huidige) kerk plechtig ingewijd. Aan het einde van de 19de eeuw werd deze kerk vergroot, na de Tweede Wereldoorlog werd ze gerestaureerd. In 1970 fuseerde Donk met Herk-de-Stad. Vandaag is Donk een landbouw- en woondorp, gelegen in het westen van de gemeente Herk-de-Stad.

⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Donk", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120950>; "Donk (Herk-de-Stad)", in *Wikipedia*, 26 december 2018, [https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Donk_\(Herk-de-Stad\)&oldid=52864893](https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Donk_(Herk-de-Stad)&oldid=52864893).

Geschiedenis van Herk-de-Stad⁷

Herk-de-Stad wordt voor de eerste keer vermeld in een pauselijk document van 1107 als 'Harcke'. Deze naam is mogelijks afgeleid van het Keltische 'arica', wat 'kleine rivier' betekent, of het Germaanse 'harc', wat 'woud' betekent. Van de 13de eeuw tot 1794 wordt de locatie Wuest-Herk genoemd, vanaf de Napoleontische periode wordt de naam Herck-la-Ville of Herk-de-Stad gebruikt.

Tijdens de 14de en 15de eeuw floreerde Herk en in de loop van de 14de eeuw werd Herk versterkt. Het was één van de Goede Steden die deel uitmaakten van het Graafschap Loon. In 1386 ontving het de stadsrechten van de prins-bisschop van Luik. In 1669, 179 en 1781 hebben stadsbranden plaatsgevonden, waarbij veel van de oudere bebouwing verloren is gegaan. In 1970 werd Donk bij Herk-de-Stad gevoegd en in 1977 Schulen (waar Berbroek reeds bij hoorde sinds 1971).

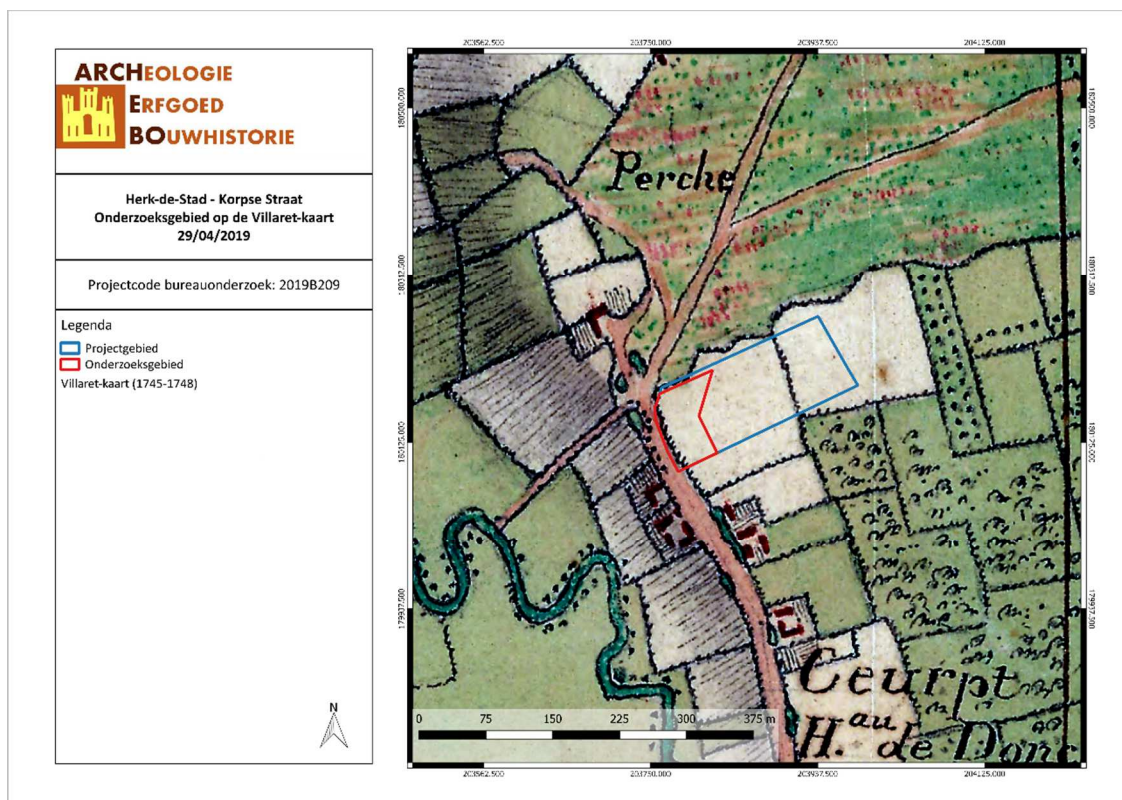
3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

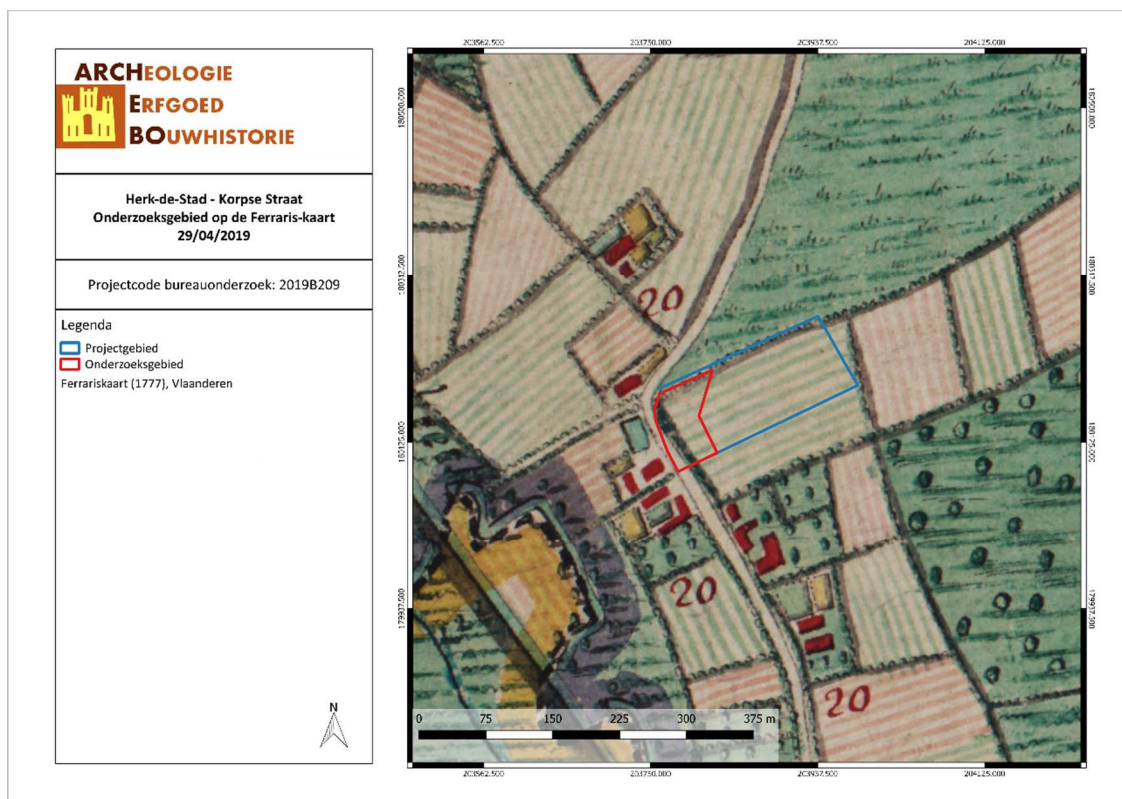
Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. Op de Villaretkaart (ca. 1745-48) wordt het onderzoeksgebied weergegeven als akkerland. Langs de zuidwestelijke grens loopt een weg. Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied stroomt de Melsterbeek, die op de Villaretkaart als een meanderende beek wordt weergegeven. De punten langs de beek geven de grens weer tussen Donk en Halen. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het onderzoeksgebied rond 1777 eveneens bestond uit akkerland. Het akkerland is begrensd door een bomerrij of haag. Langs de zuidwestelijke grens loopt een ongeplaveide weg. De Melsterbeek, die ook op de Villaretkaart wordt weergegeven, stroomt nu door een rechte bedding. De grens tussen Donk en Halen wordt op de Ferrariskaart weergegeven met een grijze en gele brede lijn. Het onderzoeksgebied is op de 18de-eeuwse kaarten onbebouwd.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Herk-de-Stad", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120948>; "Herk-de-Stad", in *Wikipedia*, 15 februari 2019, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Herk-de-Stad&oldid=53213817>.

HEKO/19/04/29/17 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2019)

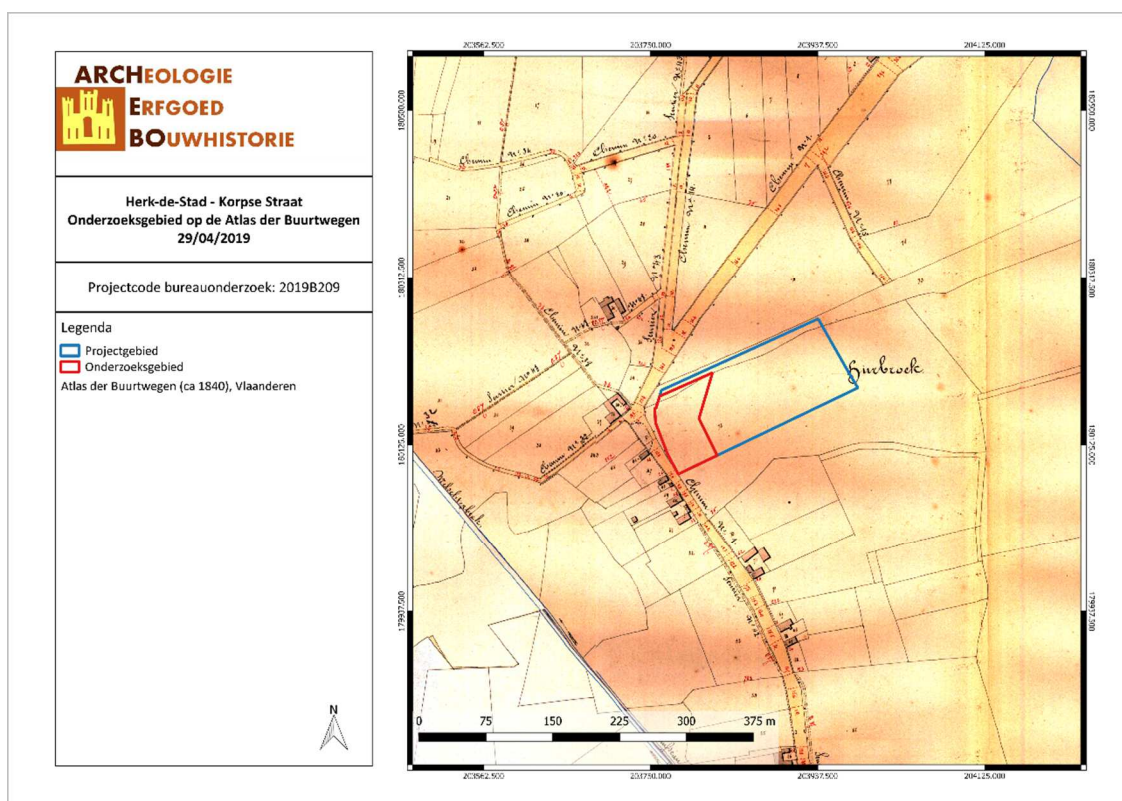

HEKO/19/04/29/18 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2019)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁸ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferriskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

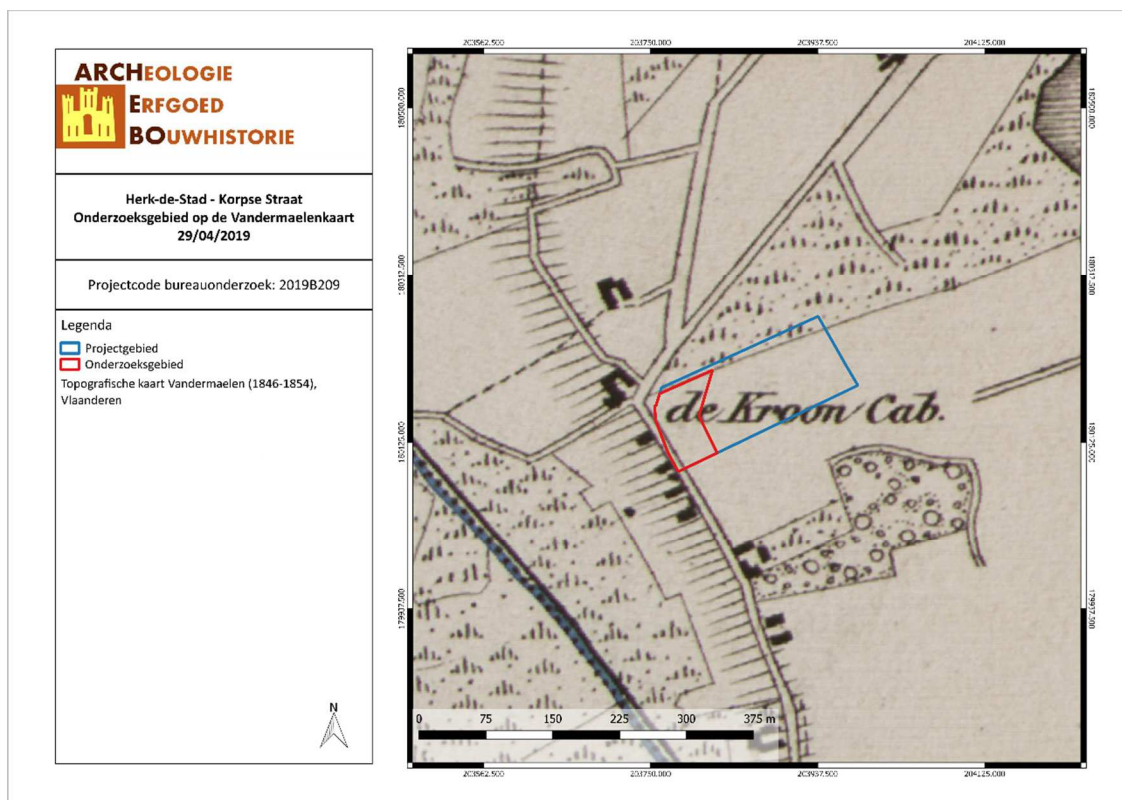
Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. De Atlas der Buurtwegen toont dat het onderzoeksgebied kruist met de percelen 73 en 75. De weg die langs de zuidwestelijke grens van het terrein loopt, wordt aangeduid als *Chemin n° 1*. Perceel 73 (en omgeving?) wordt aangeduid als *Hurbroek*. Het terrein bestond uit een broek of laaggelegen gebied dat nat blijft door opwellend grondwater of gelegen langs een rivier/beek die regelmatig overstroomt. Op de Vandermaelenkaart wordt het onderzoeksgebied weergegeven als heide, langs de noordelijke grens van het onderzoeksgebied ligt broek. De Popp-kaart is niet beschikbaar voor dit landsdeel. Op de topografische kaart van 1873 wordt het onderzoeksgebied weergegeven als heide, net zoals op de Vandermaelenkaart.

HEKO/19/04/29/19 - Digitale aanmaak

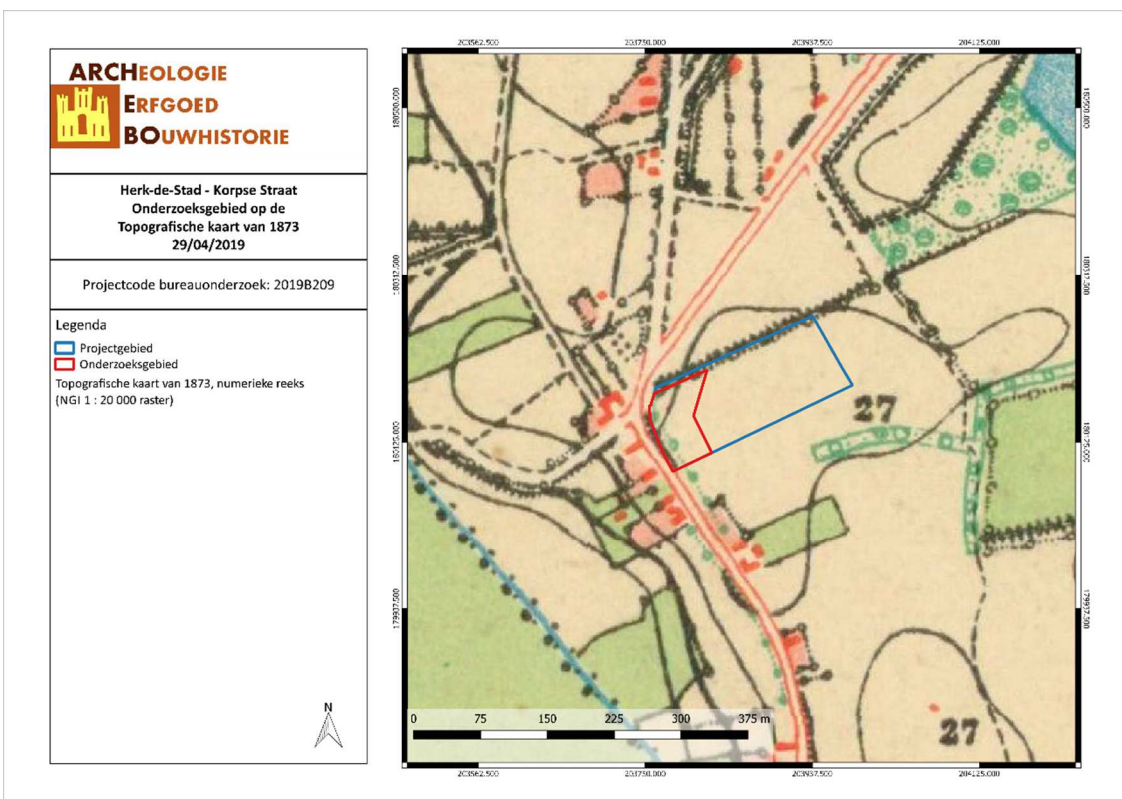
Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2019)

⁸ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

HEKO/19/04/29/20 - Digitale aanmaak

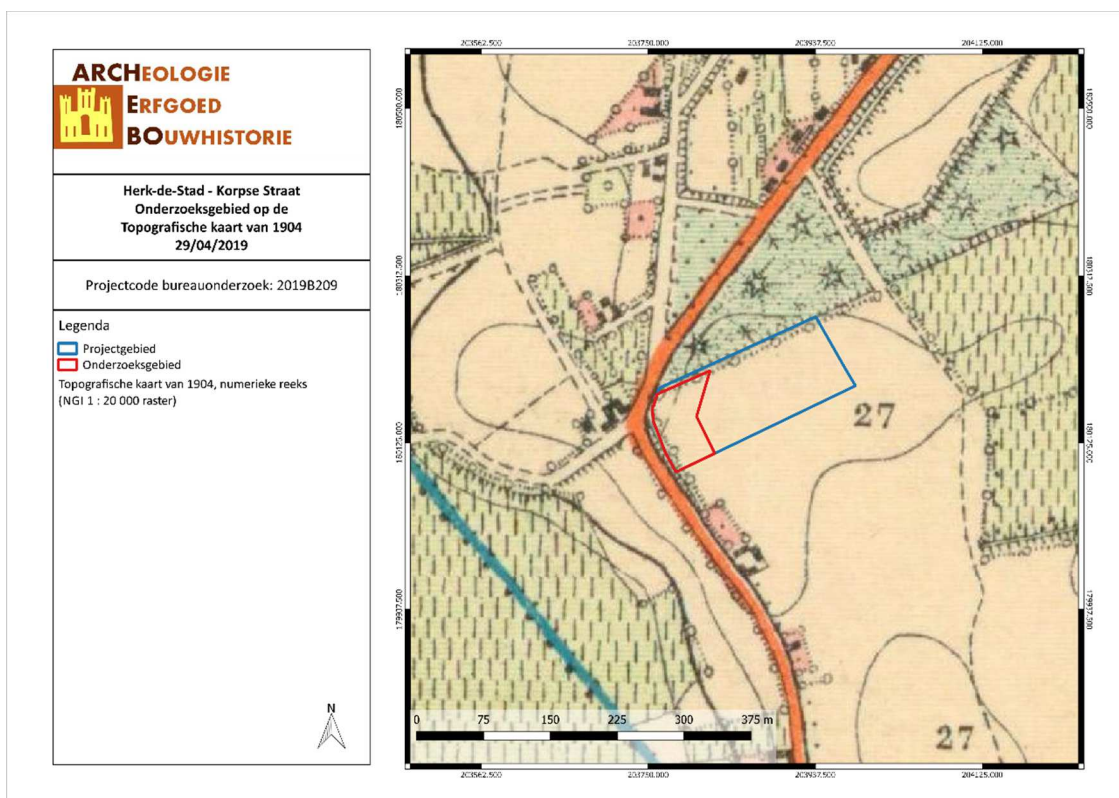
Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2019)

HEKO/19/04/29/21 - Digitale aanmaak

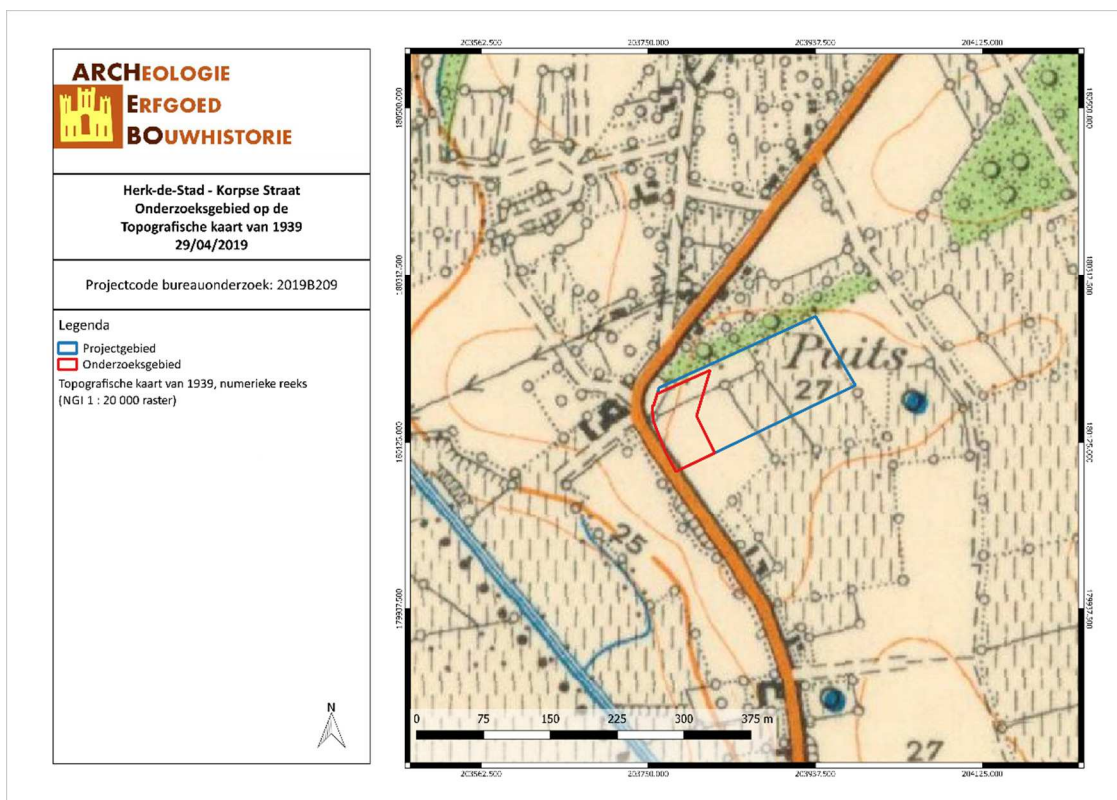
Figuur 25: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2019)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De topografische kaart van 1904 toont dezelfde situatie als deze van 1873. Op de topografische kaart van 1939 is het onderzoeksgebied nog steeds ongewijzigd, het projectgebied bestaat rond 1939 grotendeels uit grasland. Tussen 1939 en 1969 wordt de eerste bebouwing gebouwd binnen het onderzoeksgebied. Daarnaast bestaat het terrein grotendeels uit grasland, enkel het noorden bestaat uit loofbos. Tussen 1969 en 1981 verdwijnt het loofbos binnen het onderzoeksgebied. En tussen 1981 en 1989 blijven slechts enkele bomen binnen het projectgebied bewaard, het onderzoeksgebied blijft ongewijzigd. De situatie van de topografische kaarten van 1981 en 1989 wordt ook weergegeven op de luchtfoto van 1979-1990. Tussen ca. 1990 en ca. 2000 worden het onderzoeks- en projectgebied benut als akkerland en de bebouwing blijft behouden. Deze zal gesloopt worden tussen 2009 en ca. 2011. Vanaf ca. 2011 wordt het onderzoeksgebied geheel gebruikt als akkerland.

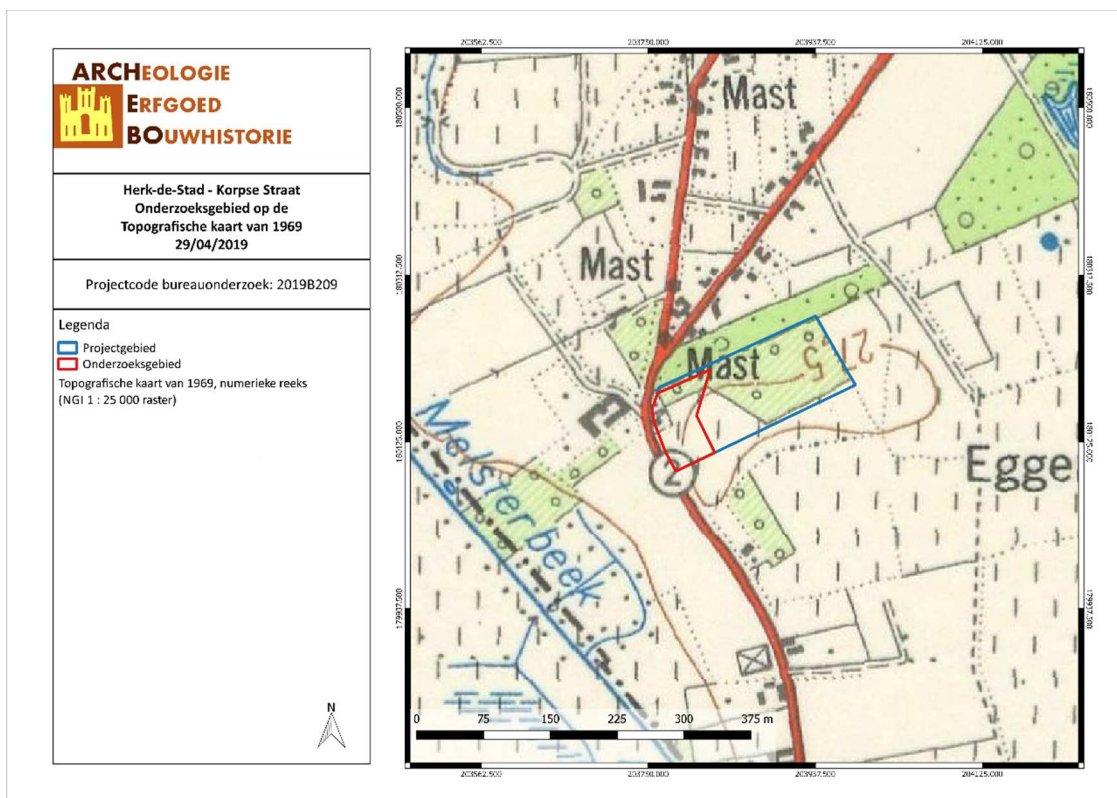

HEKO/19/04/29/22 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2019)

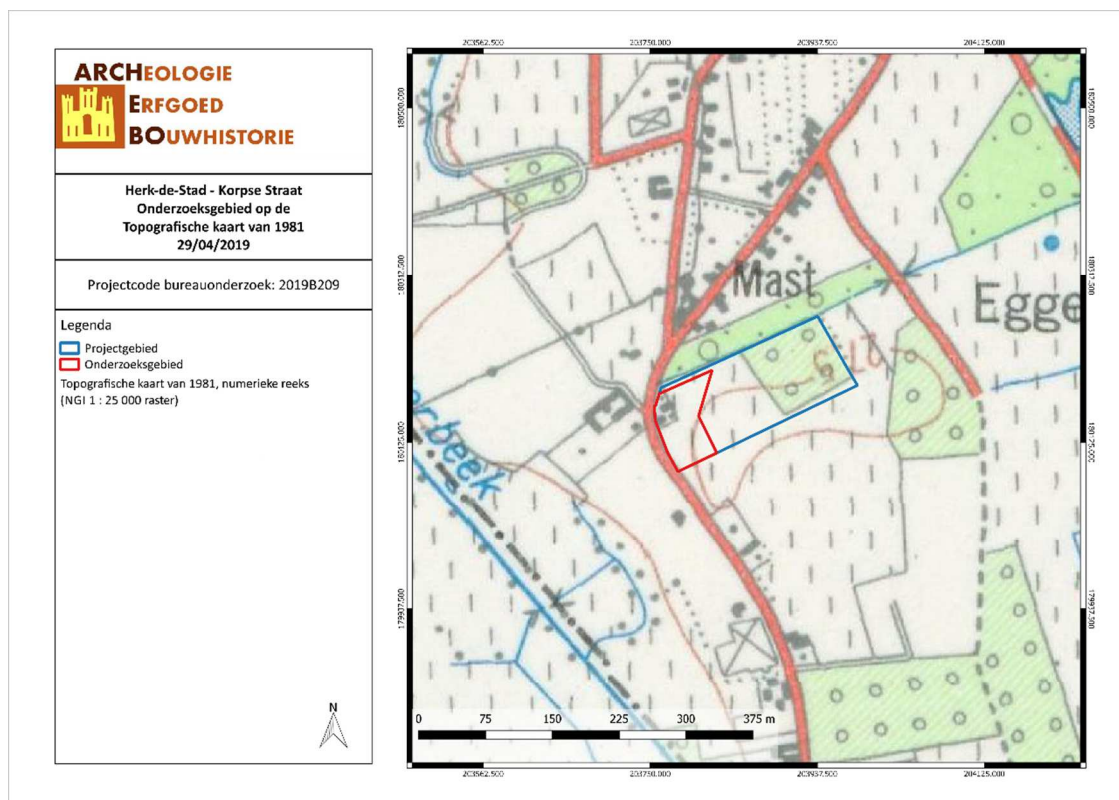

HEKO/19/04/29/23 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2019)

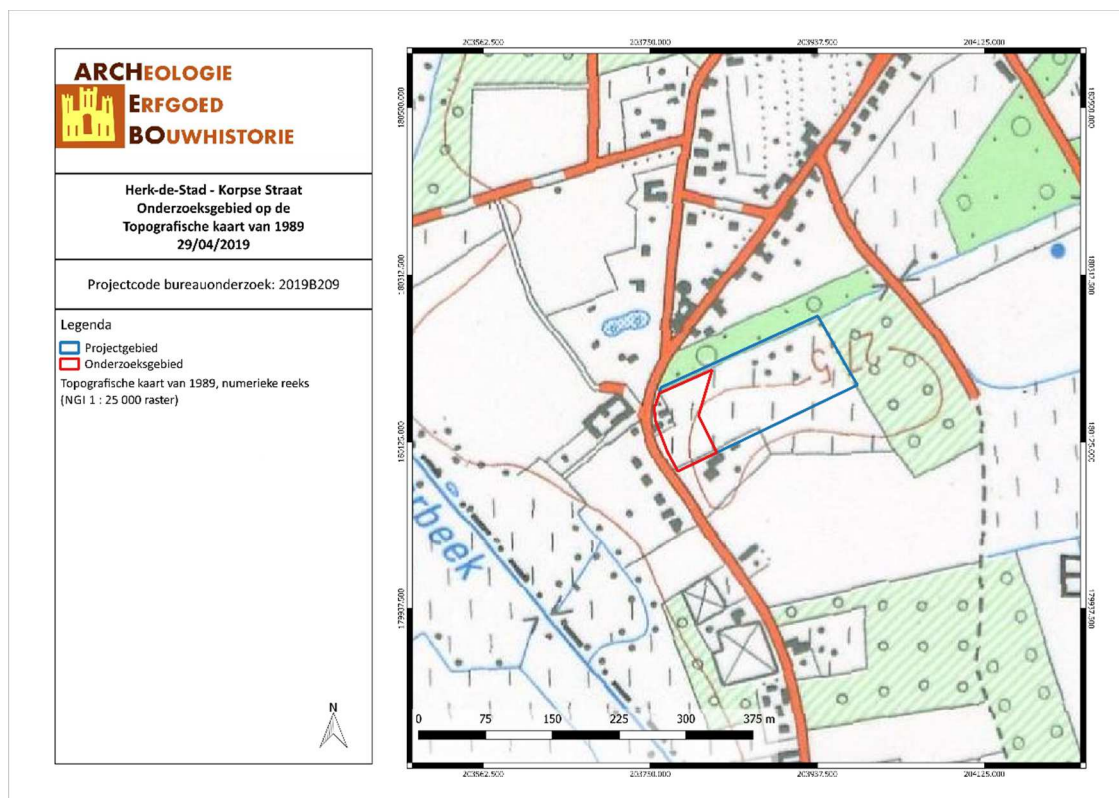
HEKO/19/04/29/24 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2019)

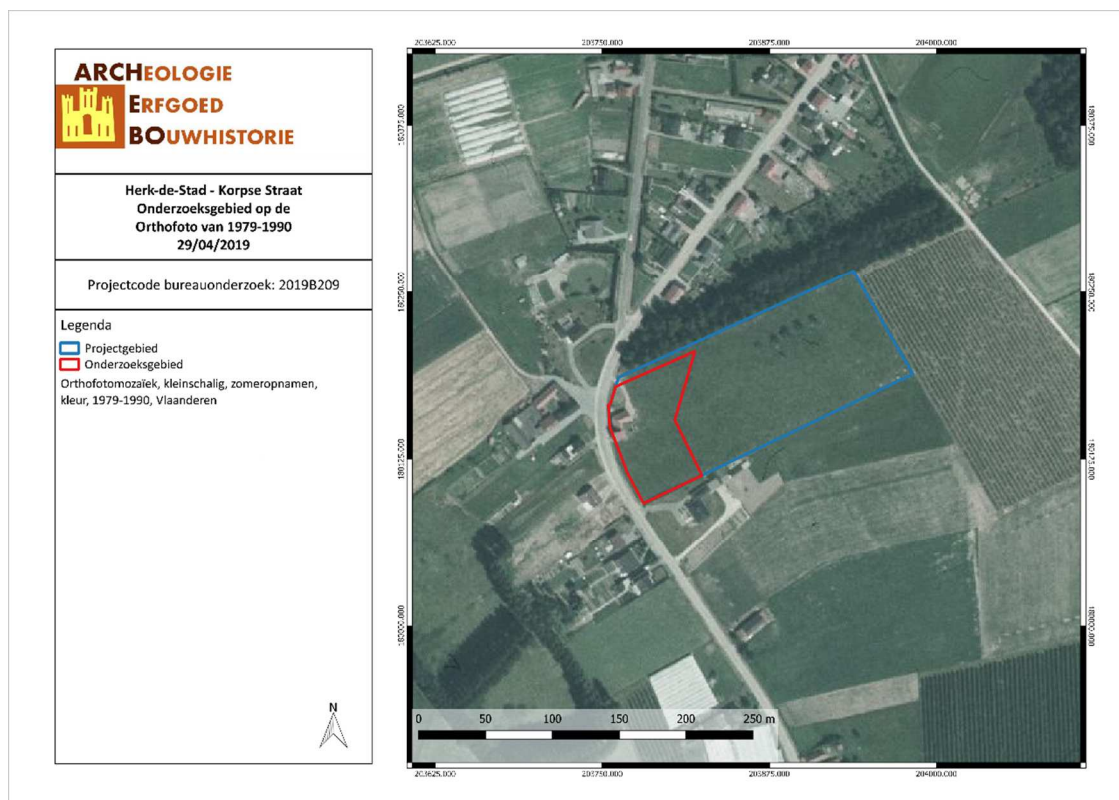
HEKO/19/04/29/25 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2019)

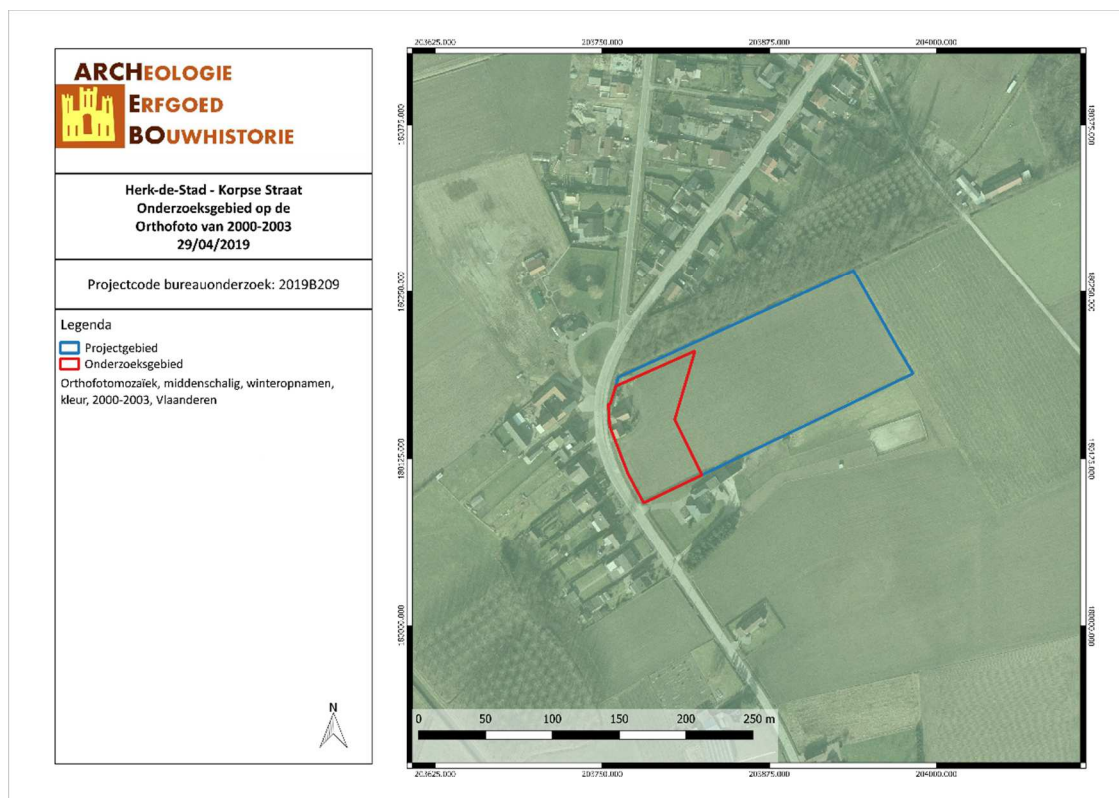

HEKO/19/04/29/26 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2019)

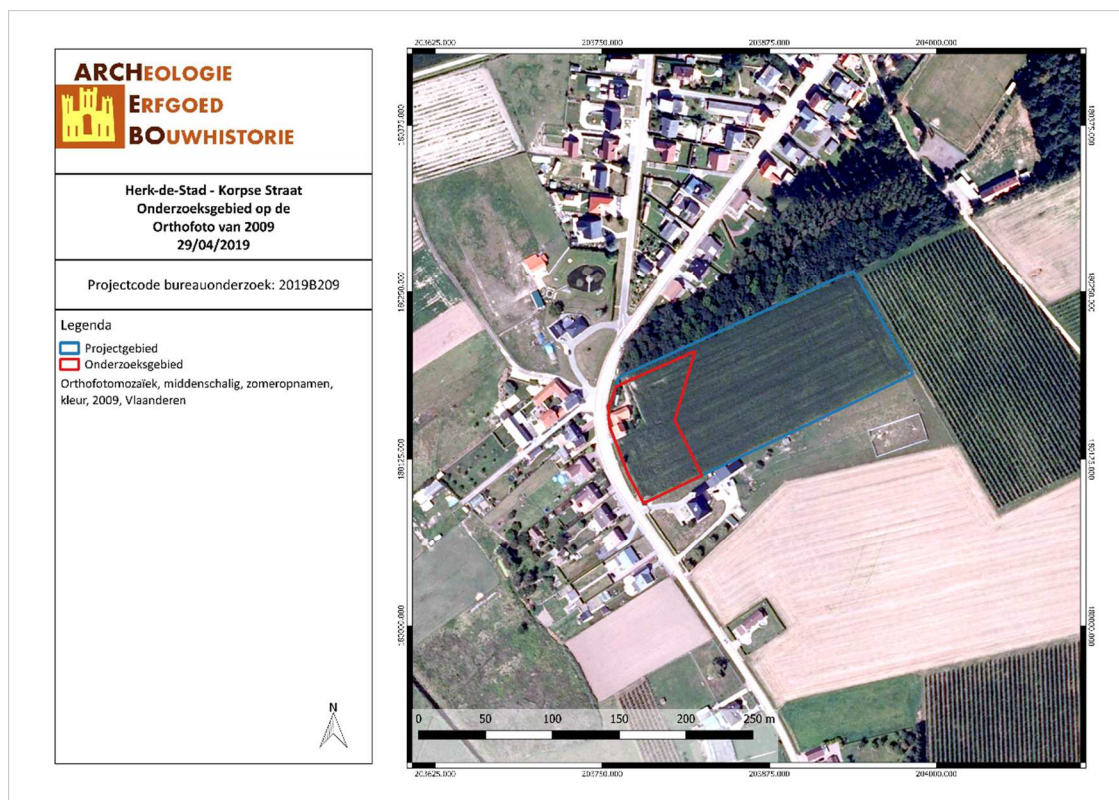

HEKO/19/04/29/27 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2019)

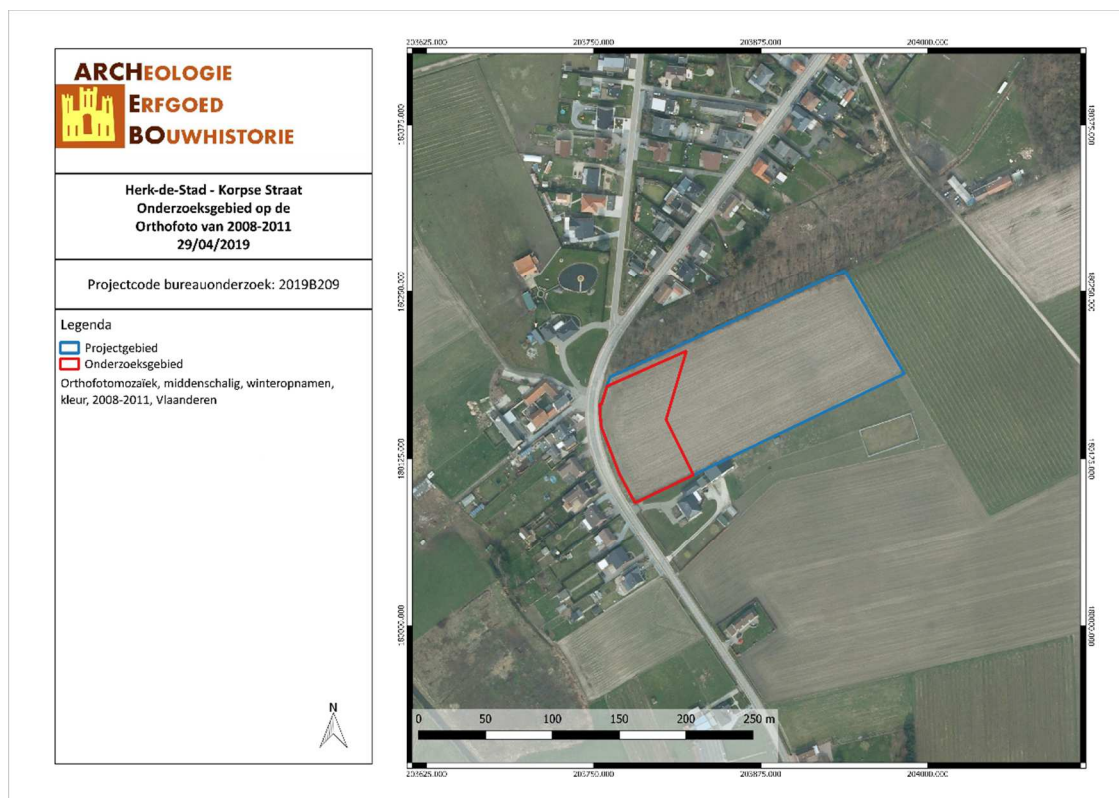
HEKO/19/04/29/28 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2019)

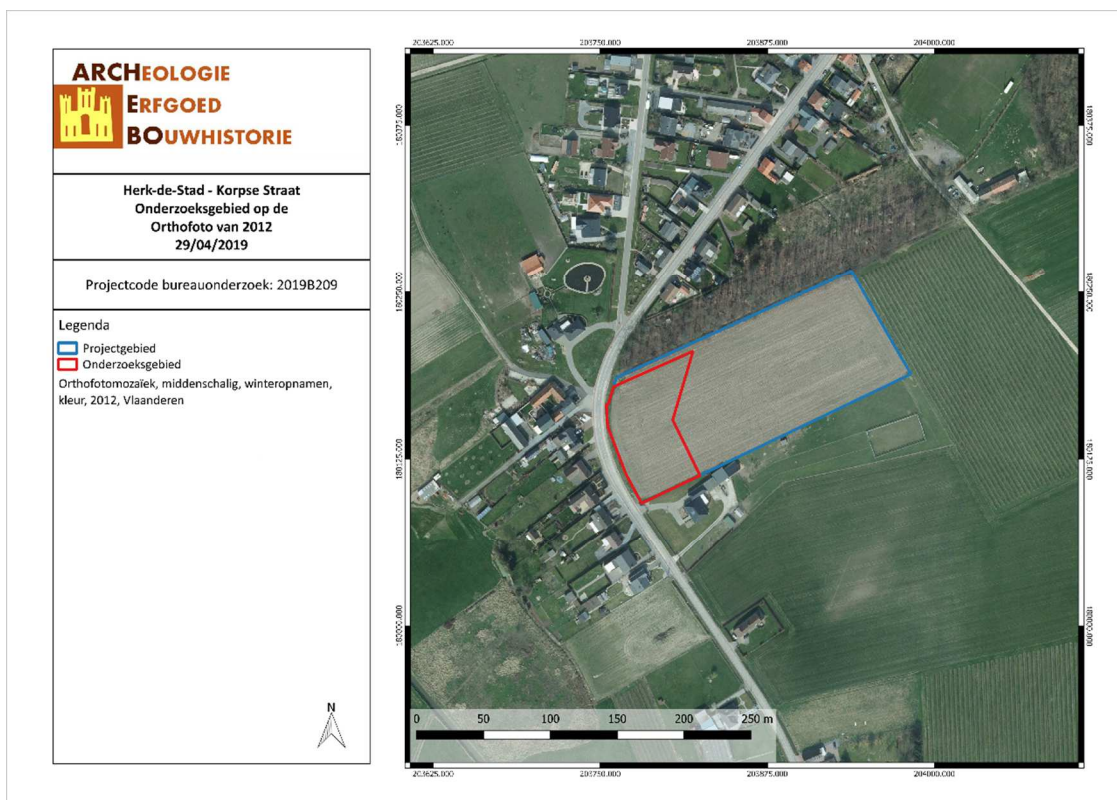
HEKO/19/04/29/29 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2009 (Geopunt, 2019)

HEKO/19/04/29/30 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2019)

HEKO/19/04/29/31 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2012 (Geopunt, 2019)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf ca. 1969 tot ca. 2011. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft twee afslagen en één debris in silex uit de Steentijd, één scherf uit de Late Middeleeuwen en 32 scherven (rood en bleek aardewerk (geglazuurd) en steengoed (bruin en grijsblauw)) en twee fragmenten van een pijp uit de Nieuwe Tijd (CAI 50487), één silex klingfragment uit de Steentijd, één Andenne randfragment uit de Middeleeuwen en 42 scherven (rood en bleek aardewerk (geglazuurd in groen, bruin, roodbruin) en een beetje steengoed), één pijpensteeltje en een voetje van een beeldje uit de Nieuwe Tijd (CAI 50492), één kern (globulair – silex) uit de Steentijd, twee scherven, waaronder een Andenne, uit de Middeleeuwen en 41 scherven (bleekgrijs en rood geglaazuurd aardewerk (geel, bruin, oranjebruin) en steengoed (blauw/grijs en bruin)) uit de Nieuwe Tijd (CAI 50491), één fragment van een microkling in Wommersom, één afslag in silex en één kern in Wommersomkwartsiet met verschillende slagvlakken uit de Steentijd en scherven van steengoed en geglaazuurd aardewerk uit de Nieuwe Tijd (CAI 52131), één scherf rood-oranje vernist aardewerk van zeer zacht materiaal uit de Romeinse Tijd en 25 scherven (enkele ruwe, rode scherven (soms geglaazuurd) en een beetje grijs steengoed) en één pijpensteeltje uit de Nieuwe Tijd (CAI 50488), de 18de-eeuwse Onze-Lieve-Vrouwe parochiekerk met omliggend kerkhof (CAI 164343), debitagefragmenten, grijs tot grijsbruin gevlekte vuursteen, bruine bewerkte steen (vuursteen van Obourg?), Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen uit het Mesolithicum (CAI 50011) en aardewerk, dakpanfragmenten, ijzerzandsteenbrokken en twee munten uit de Romeinse Tijd (CAI 165399).

Gezien de topografische en hydrografische ligging van het onderzoeksgebied op een droge kop aan de natte vallei van de rivier Gete, is er een specifieke verwachting naar Steentijd. Op de historische kaarten

wordt het terrein echter weergegeven als broek, maar door de recente vondsten van Steentijdsites in dezelfde topografische en hydrografische situatie blijft er een hoge verwachting naar Steentijd. Op basis van deze ligging en de vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Dhr. en mevr. Germeys – Gijsens een archeologienota opgemaakt voor het terrein te Korpse Straat 38 in Donk (Herk-de-Stad, Limburg). Het projectgebied zal door de opdrachtgever verkaveld worden in negen nieuwe percelen. De percelen 1A, 2A, 3A en 4A worden elk voorzien van een bouwzone. De loten 1B, 2B, 3B, 4B en 6 zullen niet bebouwd worden, aangezien deze in agrarisch gebied liggen. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is ca. 4 707,634 m², de totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 19 705,462 m².

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was tussen ca. 1969 en ca. 2011. De bebouwing werd tussen 1939 en 1969 gebouwd en tussen ca. 2009 en ca. 2011 gesloopt.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft twee afslagen en één debris in silex uit de Steentijd, één scherf uit de Late Middeleeuwen en 32 scherven (rood en bleek aardewerk (geglazuurd) en steengoed (bruin en grijsblauw)) en twee fragmenten van een pijp uit de Nieuwe Tijd (CAI 50487), één silex klingfragment uit de Steentijd, één Andenne randfragment uit de Middeleeuwen en 42 scherven (rood en bleek aardewerk (geglazuurd in groen, bruin, roodbruin) en een beetje steengoed), één pijpensteeltje en een voetje van een beeldje uit de Nieuwe Tijd (CAI 50492), één kern (globulair – silex) uit de Steentijd, twee scherven, waaronder een Andenne, uit de Middeleeuwen en 41 scherven (bleekgrijs en rood geglaazuurd aardewerk (geel, bruin, oranjebruin) en steengoed (blauw/grijs en bruin)) uit de Nieuwe Tijd (CAI 50491), één fragment van een mikrokling in Wommersom, één afslag in silex en één kern in Wommersomkwartsiet met verschillende slagvlakken uit de Steentijd en scherven van steengoed en geglaazuurd aardewerk uit de Nieuwe Tijd (CAI 52131), één scherf rood-oranje vernist aardewerk van zeer zacht materiaal uit de Romeinse Tijd en 25 scherven (enkele ruwe, rode scherven (soms geglaazuurd) en een beetje grijs steengoed) en één pijpensteeltje uit de Nieuwe Tijd (CAI 50488), de 18de-eeuwse Onze-Lieve-Vrouwe parochiekerk met omliggend kerkhof (CAI 164343), debitagefragmenten, grijs tot grijsbruin gevlekte vuursteen, bruine bewerkte steen (vuursteen van Obourg?), Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen uit het Mesolithicum (CAI 50011) en aardewerk, dakpanfragmenten, ijzerzandsteenbrokken en twee munten uit de Romeinse Tijd (CAI 165399).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen tussen ca. 1969 en ca. 2011. De bebouwing werd tussen 1939 en 1969 gebouwd en tussen ca. 2009 en ca. 2011 gesloopt.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Ter hoogte van de bebouwing (ca. 1969 – ca. 2011) kan er verstoring van de bodem en het bodemarchief verwacht worden. De minste verstoringen kunnen verwacht worden in het tot nu toe onbebouwde deel van het onderzoeksgebied. Toekomstige verstoringen zijn mogelijks te verwachten bij de bebouwing van de bouwzones. Hoe groot de verstoring van deze toekomstige bebouwing zal zijn, is niet gekend, aangezien nu enkel de bouwzones gekend zijn (verkaveling).

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het projectgebied zal door de opdrachtgever, dhr. en mevr. Germeys – Gijsens, verkaveld worden in negen nieuwe percelen (1A, 2A, 3A, 4A, 1B, 2B, 3B, 4B en 6). De percelen 1A, 2A, 3A en 4A worden elk voorzien van een bouwzone. Op lot 1A is de bouwzone 15,18m x 17m groot, op de loten 2A, 3A en 4A zijn deze 15,41m x 17m groot. De loten 1B, 2B, 3B, 4B en 6 zullen niet bebouwd worden, aangezien deze in agrarisch gebied liggen. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is ca. 4 707,634 m², de totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 19 705,462 m².

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft twee afslagen en één debris in silex uit de Steentijd, één scherf uit de Late Middeleeuwen en 32 scherven (aardewerk en steengoed) en twee fragmenten van een pijp uit de Nieuwe Tijd, één silex klingfragment uit de Steentijd, één Andenne randfragment uit de Middeleeuwen en 42 scherven (aardewerk en een beetje steengoed), één pijpensteeltje en een voetje van een beeldje uit de Nieuwe Tijd, één kern uit de Steentijd, twee scherven, waaronder een Andenne, uit de Middeleeuwen en 41 scherven (aardewerk en steengoed) uit de Nieuwe Tijd, één fragment van een microkling in Wommersom, één afslag in silex en één kern in Wommersomkwartsiet met verschillende slagvlakken uit de Steentijd en scherven van steengoed en geglazuurd aardewerk uit de Nieuwe Tijd, één scherf rood-oranje vernist aardewerk van zeer zacht materiaal uit de Romeinse Tijd en 25 scherven en één pijpensteeltje uit de Nieuwe Tijd, de 18de-eeuwse Onze-Lieve-Vrouwe parochiekerk met omliggend kerkhof, debitagefragmenten, grijs tot grijsbruin gevlekte vuursteen, bruine bewerkte steen (vuursteen van Obourg?), Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen uit het Mesolithicum en tenslotte aardewerk, dakpanfragmenten, ijzerzandsteenbrokken en twee munten uit de Romeinse Tijd.

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen tussen ca. 1969 en ca. 2011. De bebouwing werd tussen 1939 en 1969 gebouwd en tussen ca. 2009 en ca. 2011 gesloopt.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als Scm (matig droge lemig zandgronden met diepe antropogene humus A horizont). Het onderzoeksgebied ligt op een droge kop aan de natte Gete-vallei. Ca. 200m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied stroomt de Melsterbeek, ca. 400m ten westen van

het terrein stroomt de Gete. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het onderzoeksgebied tussen ongeveer 27 en 28,8 meter boven de zeespiegel.

Zowel de ligging als bodemkundige gegevens op het terrein zijn ideaal voor Steentijdsites. De historische kaarten tonen weliswaar een nattere context, maar er werden recent in de nabijheid van het onderzoeksgebied en in dezelfde topografische en hydrografische situatie Steentijdsites aangetroffen waardoor de verwachting nog steeds als hoog wordt ingeschat. Sporensites kunnen eveneens verwacht worden door de topografische ligging en de aanwezige bodems.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

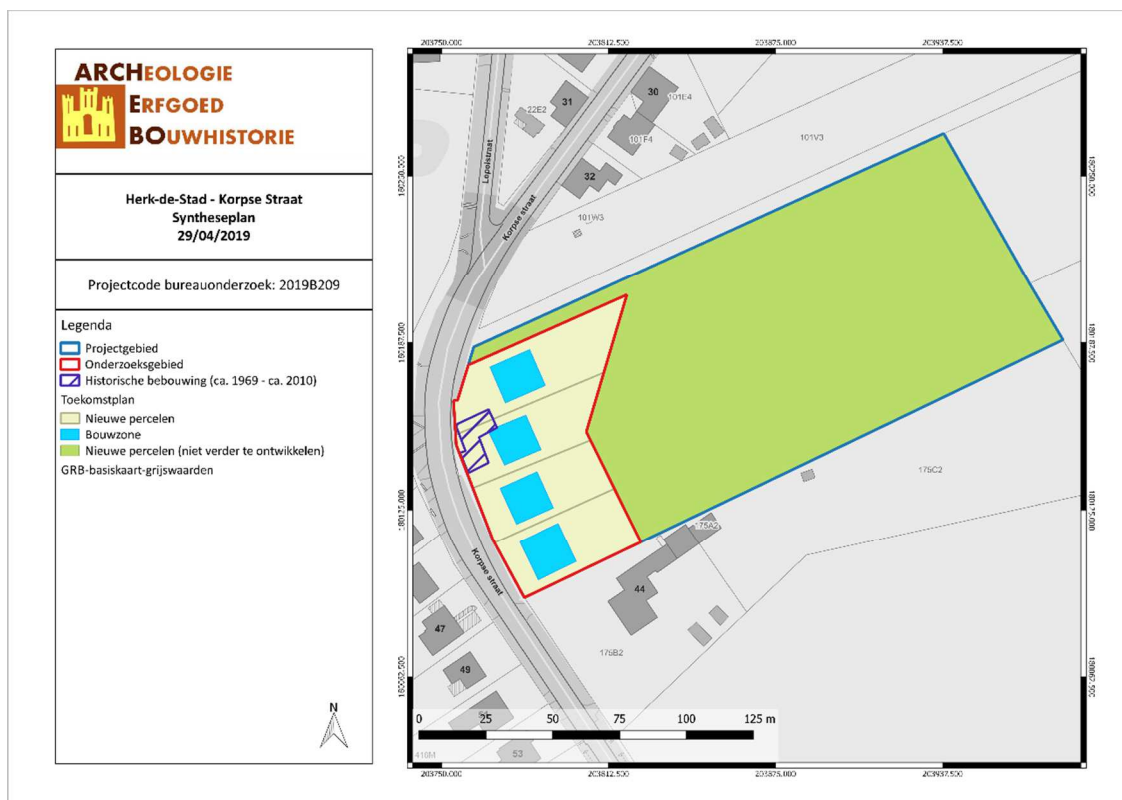
Het projectgebied zal door dhr. en mevr. Germeyns – Gijsens verkaveld worden in negen nieuwe percelen. De percelen 1A, 2A, 3A en 4A worden elk voorzien van een bouwzone. De loten 1B, 2B, 3B, 4B en 6 zullen niet bebouwd worden, aangezien deze in agrarisch gebied liggen. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is ca. 4 707,634 m², de totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 19 705,462 m².

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn

debitagefragmenten, grijs tot grijsbruin gevlekte vuursteen, een bruine bewerkte steen (vuursteen van Obourg?), Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen uit het Mesolithicum, 3 afslagen en 1 debris in silex, 1 silex klingfragment, 1 kern, 1 fragment van een microkling in Wommersom en 1 kern in Wommersomkwartsiet met verschillende slagvlakken uit de Steentijd, 1 scherp rood-oranje vernist aardewerk van zeer zacht materiaal, aardewerk, dakpanfragmenten, ijzerzandsteenbrokken en twee munten uit de Romeinse Tijd, 1 scherp uit de Late Middeleeuwen en 1 Andenne randfragment en 2 scherven, waaronder een Andenne, uit de Middeleeuwen, de Onze-Lieve-Vrouwe parochiekerk met omliggend kerkhof uit de 18de eeuw en tenslotte minstens 140 scherven (aardewerk en steengoed), 2 fragmenten van een pijp, 2 pijpensteeltjes en een voetje van een beeldje uit de Nieuwe Tijd gevonden.

Tussen ca. 1969 en ca. 2011 is de bodem verstoord geweest door het plaatsen en verwijderen van bebouwing. Het is moeilijk om in te schatten hoe groot de veroorzaakte verstoring is.

Omwille van de ligging kunnen steentijdsites verwacht worden. Sporensites kunnen eveneens verwacht worden.

HEKO/19/04/29/32 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat de geplande werken het bodemarchief zullen verstoren. Gezien de reële kans dat er binnen het plangebied nog archeologische resten aanwezig zijn, stelt ARCHEBO bvba verder vooronderzoek voor. De voorgestelde uitvoeringswijze van dit vervolgonderzoek vormt het onderwerp van het 'Programma van Maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Konijnenburg, Rik van de. "Archeologienota met uitgesteld onderzoek Herk-de-Stad, Korpse Straat bureauonderzoek". Verslag van Resultaten. Bree: HAAST bvba, augustus 2017.

Laga, Pieter, Stephen Louwye, en Stéphane Geets. *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*. Geologica Belgica 4, 2001.

Van Ranst, E, en C Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Donk". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120950>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Herk-de-Stad". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120948>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

"Donk (Herk-de-Stad)". In *Wikipedia*, 26 december 2018. [https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Donk_\(Herk-de-Stad\)&oldid=52864893](https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Donk_(Herk-de-Stad)&oldid=52864893).

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Herk-de-Stad". In *Wikipedia*, 15 februari 2019. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Herk-de-Stad&oldid=53213817>.

"Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw". Inventaris Onroerend Erfgoed. Geraadpleegd 29 april 2019. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/4087>.

"Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw: kapel op kerkhof, kerkhofmuur en hek". Inventaris Onroerend Erfgoed. Geraadpleegd 29 april 2019. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/4088>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2019).....	6
Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)	6
Figuur 4: Situering van het onderzoeksgebied op Gewestplan (Geopunt, 2019)	7
Figuur 5: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)	9
Figuur 6: Plan van de geplande verkaveling (Arnauts Dirk bvba, 2019)	10
Figuur 7: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019)	10
Figuur 8: Topografische kaart met situering van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2019).....	12
Figuur 9: Situering van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2019)	12
Figuur 10: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in Z-N richting (Geopunt, 2019).....	13
Figuur 11: Herk-de-Stad aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2019)	13
Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2019)	14
Figuur 13: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2019)	15
Figuur 14: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)	15
Figuur 15: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2019)	16
Figuur 16: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2019)	17
Figuur 17: Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2019) ...	17
Figuur 18: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2019).....	18
Figuur 19: Kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2019).....	20
Figuur 20: Kaart met situering van het onderzoeksgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2019)	21
Figuur 21: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2019)	23
Figuur 22: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2019).....	23
Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2019).....	24
Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2019)	25
Figuur 25: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2019) ..	25
Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2019) ..	26
Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2019) ..	27
Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2019) ..	27
Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2019) ..	28
Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2019) ..	28
Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2019).....	29
Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2019).....	29
Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2009 (Geopunt, 2019).....	30
Figuur 34: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2019).....	30
Figuur 35: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2012 (Geopunt, 2019).....	31
Figuur 36: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019)	36

7 PLANNENLIJST

HEKO/19/04/29/1 - Digitale aanmaak.....	6
HEKO/19/04/29/2 - Digitale aanmaak.....	6
HEKO/19/04/29/3 - Digitale aanmaak.....	7
HEKO/19/04/29/4 - Digitale aanmaak.....	9
HEKO/19/04/29/5 - Digitale aanmaak.....	10
HEKO/19/04/29/6 - Digitale aanmaak.....	12
HEKO/19/04/29/7 - Digitale aanmaak.....	12
HEKO/19/04/29/8 - Digitale aanmaak.....	13
HEKO/19/04/29/9 - Digitale aanmaak.....	14
HEKO/19/04/29/10 - Digitale aanmaak.....	15
HEKO/19/04/29/11 - Digitale aanmaak.....	16
HEKO/19/04/29/12 - Digitale aanmaak.....	17
HEKO/19/04/29/13 - Digitale aanmaak.....	17
HEKO/19/04/29/14 - Digitale aanmaak.....	18
HEKO/19/04/29/15 - Digitale aanmaak.....	20
HEKO/19/04/29/16 - Digitale aanmaak.....	21
HEKO/19/04/29/17 - Digitale aanmaak.....	23
HEKO/19/04/29/18 - Digitale aanmaak.....	23
HEKO/19/04/29/19 - Digitale aanmaak.....	24
HEKO/19/04/29/20 - Digitale aanmaak.....	25
HEKO/19/04/29/21 - Digitale aanmaak.....	25
HEKO/19/04/29/22 - Digitale aanmaak.....	26
HEKO/19/04/29/23 - Digitale aanmaak.....	27
HEKO/19/04/29/24 - Digitale aanmaak.....	27
HEKO/19/04/29/25 - Digitale aanmaak.....	28
HEKO/19/04/29/26 - Digitale aanmaak.....	28
HEKO/19/04/29/27 - Digitale aanmaak.....	29
HEKO/19/04/29/28 - Digitale aanmaak.....	29
HEKO/19/04/29/29 - Digitale aanmaak.....	30
HEKO/19/04/29/30 - Digitale aanmaak.....	30
HEKO/19/04/29/31 - Digitale aanmaak.....	31
HEKO/19/04/29/32 - Digitale aanmaak.....	36